Эртага—30 март куни республикамизда биринчи маротаба Хотира куни ўтказилади

ИНСОН ХОТИРАСИГА ЧЕКСИЗ ЭҲТИРОМ

Инсонпарварлик ахлоқи. У меҳнаткаш инсонни улуғлайди... У кишилар ўртасида чинакам инсоний муносабатларни... қарор топтиради.

(Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программасидан).

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

ГАЗЕТА 1966 ЙИЛ 1 ИЮЛДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. • № 73 (5. 964) •1986 йил 29 март, шанба • Баҳоси 3 тийин.

Биринчи марта эълон қилинмоқда

Доҳийнинг аъзолик билети

Ёш Советлар мамлакати жаҳон пролетариатининг буюк доҳийси Владимир Ильич Ленин билан видолашган 1924 йилнинг ўша аёзли январь кунида бизнинг кўпчилигимиз ҳали дунёга ҳам келмаган эдик. Аммо суратлардан, кинофильмлардан, партия ветеранларининг хотираларидан, ота-боболаримизнинг ҳикояларидан қорга бурканган Москвани, Қизил майдонда узун, товонигача шинель кийиб олган қизил армиячилар, ишчилар, деҳқонлар, хотин-қизлар, болаларнинг бу оғир мусибатдан тик қотиб турганликларини ўз хаёлимизда гавдалантирамиз...

Бутун Россия, барча жаҳон Ленин билан видолашарди. Завод ва фабрикаларнинг юракларни эзувчи узун, ўхтин-ўхтин гудоклари ёш Советлар мамлакатининг у бурчагидан—бу бурчагигача мунгли садо таратарди.

Бир ойдан сўнг, 1924 йил 21 февраль куни Тошкентда ишчилар, қизил армиячилар ва деҳқонлар депутатлари Янги шаҳар Советининг ялпи мажлиси бўлиб ўтди. Унда Советнинг 120 аъзоси ва касаба союзлари, ҳарбий қисмлар, муассасалар, олий ўқув юртларининг 750 вакили қатнашди.

Владимир Ильич Лениннинг дафн маросими қандай ўтганлиги ҳақида Совет раиси Лукьянов гапириб берди. Кейин эса резолюция ўқиб берилди ва у якдиллик билан қабул қилинди. Биз бугун Тошкент Давлат архивининг рухсати билан уни биринчи марта эълон қиляпмиз.

«Владимир Ильич Ленин Ульяновнинг хотирасига бағишланган докладни тинглаб, жаҳон пролетариатининг буюк доҳийси хотирасини абадийлаштириш мақсадида ишчилар, қизил армиячилар ва деҳқонлар депутатлари Тошкент Янги шаҳар Советининг Пленуми қарор қилади:

1. Владимир Ильич Ульянов-Ленин Тошкент Янги шаҳар Советининг аъзолари рўйхатида абадий қолдирилсин.
2. В. И. Ленин номига ёзилган биринчи сон аъзолик билети келгусида Совет аъзоларидан ҳеч кимга берилмасин.
3. Барча фабрикаларда, заводларда, мактабларда, интернатларда, ҳарбий казармаларда, клуб ва муассасаларда ҳамда Тошкентнинг Янги шаҳридаги бошқа жамоат биноларида Владимир Ильич Ленин сўзлари ёзилган лавҳалар қўйилсин.
4. В. И. Ленин ҳайкали қурилиши учун жой ажратилсин...»

...Буюк доҳий номи билан аталган республика пойтахтининг бош майдонида мингминглаб кишилар Ильич ҳайкалига ошиқмоқдалар. Улар муздек мармарларга қизил гулдасталар, атиргул ва лолалар қўйишяпти.

Т. ДАГЖИ.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси 27 март куни бўлиб ўтган мажлисида бир қанча министрликлар ва идораларнинг бирлашмалари, корхоналари ҳамда ташкилотларини улгуржи савдо тартибида моддий-техника таъминотига ўтказиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилди. Шу муносабат билан партия XXVII съездининг янги хўжалик механизми ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш талабларига мувофиқ, моддий-техника таъминотини қайта қуриш тўғрисидаги қарорларини ижро этиш юзасидан белгиланган тадбирлар 1987 йилдан бошлаб амалга оширилади. Бу эса таъминотнинг оперативлиги ва барқарорлигини ошириш, моддий ресурслардан яна ҳам самарали фойдаланишни таъминлаш, фондларни тақсимлаш тартибини соддалаштириш, шунингдек корхоналар ва министрликларни тегишли буюртмалар тузиш борасидаги жуда катта ишлардан ҳоли қилиш имконини беради.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг болаликдан инвалид бўлиб қолган кишиларнинг турмуш шароитларини янада яхшилаш тўғрисидаги қарори қабул қилинди. Қарорда шу категориядаги инвалидлар нафақаларининг миқдорини ошириш, уларни дори-дармон билан таъминлашда имтиёзлар белгилаш, инвалидларнинг бир қисмига шаҳар пассажир транспортида бепул қатнаш ҳуқуқини бериш, кузги-қишки даврда темир йўл, ҳаво, сув транспорти ва шаҳарлараро автомобиль транспортларида қатнаш ҳақига скидка жорий этиш кўзда тутилади. Болаликдан инвалид бўлиб қолган кишиларнинг умумий таълим ва профессионал тайёргарлигини, уларга медицина хизмати кўрсатишни ва уй-жой шароитларини анча яхшилаш кўзда тутилган.

Сиёсий бюро меҳнаткашларнинг КПСС XXVII съезди номига келган кўпданкўп таклифларини инобатга олиб, меҳнатсиз топиладиган даромадларга қарши курашни кучайтириш вазифалари ҳақидаги масалани муҳокама қилди. [illegible] чора-тадбирлардан кузатилган мақсад қонунга хилоф ишлар қилиш, ўғирлик, порахўрлик, чайқовчилик қилиш, давлатга қарашли транспорт воситаларидан, машина ва механизмлардан ғаразли мақсадларда ўзбошимчалик билан фойдаланиш йўли билан меҳнатсиз даромад топишни таг-томири билан тугатишдан иборатдир. Марказлардаги ва жойлардаги партия, давлат ва жамоат органларига меҳнат қилмай даромад олаётган шахсларга қарши курашни кучайтириш, бу курашни актив ва муросасиз олиб бориш, меҳнатга қараб ҳақ тўлашдан иборат социалистик принципга қатъий риоя этилишига, давлат ва гражданларнинг ҳисобига ғайриқонуний равишда бойишнинг барча йўллари ва тирқишлари мустаҳкам ёпиб қўйилишига эришиш топширилди.

Айни вақтда кустар-ҳунармандчилик касблари, қишлоқ хўжалиги, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш соҳасида ва гражданларнинг фақат шахсий меҳнатига асосланган бошқа соҳаларда Конституцияда кўзда тутилган якка тартибдаги меҳнат фаолиятини яна ҳам аниқпухта тартибга солувчи ҳуқуқ актларини ишлаб чиқиш кўзда тутилмоқда.

Сиёсий бюро чорвачилик учун оқсилли озуқа етиштириш юзасидан илгари қабул қилинган қарорлар қандай бажарилаётганлигини контрол тариқасида кўриб чиқди. Бир қанча министрликлар ва идоралар, шунингдек баъзи республикалар, ўлкалар ва областларнинг совет ҳамда хўжалик органлари белгиланган топшириқлар бажарилишини таъминлаш борасида тегишли ташкилотчилик ишларини йўлга қўймаганликлари қайд этиб ўтилди. Сиёсий бюро КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети қабул қилган қарорлар сўзсиз бажарилиши учун тегишли министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари шахсан жавобгар эканликлари тўғрисида уларни огоҳлантирди. Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларига, ўлка ва область партия комитетларига озуқа оқсили етиштириш билан боғлиқ масалаларнинг бутун [illegible] минлаш таклиф этилди.

Сиёсий бюро мамлакатда табиий муҳитни ифлосланишдан муҳофаза этиш борасида ўтказилаётган ишлар ҳақида СССР Гидрометеорология ва табиий муҳитни контрол қилиш давлат комитетининг ахборотини кўриб чиқди. Тегишли идораларнинг раҳбарларига, шунингдек маҳаллий партия ва давлат органларига Сиёсий бюронинг кўрсатмалари асосида табиатни муҳофаза қилишни янада кучайтириш ва шу соҳада қонун талабларига қатъий риоя этиш юзасидан тадбирлар комплексини амалга ошириш топширилди.

Сиёсий бюро ўртоқ Э. А. Шеварднадзенинг Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар ташқи ишлар министрлари комитетининг 19 — 20 март кунлари Варшавада бўлиб ўтган навбатдаги мажлиси ҳамда Польша Халқ Республикасига дўстона визити якунлари тўғрисидаги ахборотини тинглаб, маъқуллади. Иттифоқчи мамлакатларнинг ҳамкорлиги мустаҳкамланиб бораётганлигидан, улар ўртасидаги баҳамжиҳат ҳаракатнинг форма ва методлари такомиллашаётганлигидан, уруш хавфига қарши, турли ижтимоий тузумдаги давлатлар ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш йўлидаги курашда уларнинг активлиги кучайиб бораётганлигидан мамнуният изҳор қилинди.

Ўртоқ П. Н. Демичевнинг Ҳиндистон Коммунистик партияси XIII съезди ишида КПСС делегациясининг иштироки тўғрисидаги, шунингдек делегациянинг бош министр Р. Ганди ва Ҳиндистоннинг бошқа раҳбарлари билан учрашувлари ҳақидаги ахбороти кўриб чиқилди. Ҳиндистон Компартияси билан ҳамкорликни янада ривожлантириш, совет халқи билан ҳинд халқини боғлаб турган дўстлик алоқаларини ҳар томонлама мустаҳкамлаш иштиёқи таъкидлаб ўтилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида Коммунистик партия ва Совет давлатининг ташқи сиёсатини амалга оширишга доир бошқа бир қанча масалалар муҳокама қилинди. Бу сиёсат тинчлик ва социализм кучларининг позицияларини мустаҳкамлашга, [illegible] ришга қаратилгандир.

КПСС XXVII съезди қарорлари—ҳаётга

Графикдан ўзиб

«Главташкентстрой»нинг 153-трестига қарашли 3-қурилиш бошқармасининг Василий Анокриенко бошчилик қилаётган комплекслашган коммунистик меҳнат бригадаси графикдан ўн кун ўзган ҳолда меҳнат қилмоқда. Ҳозир бу коллектив Жуковский кўчасининг 5 проездида қад кўтараётган турар-жой биноси қурилишини жадал суръатларда олиб бормоқда.

Бригада пудрати асосида ишлаётган бунёдкорлар 32 кишидан ташкил топган. Уларнинг ҳар бири турдош касбларни ҳам мукаммал ўзлаштириб олишган.

Бригаданинг пешқадам қурувчиларидан В. Корнеева, С. Королков, В. Семикина, Ў. Норбўтаевлар кунлик план-топшириқларини 120—130 процентга адо этиб, ўз ҳамкасбларига ўрнак бўлишмоқда.

Москваликларнинг В. И. Ленин туғилган куннинг 116 йиллиги шарафига коммунистик шанбалик ўтказиш ҳақидаги таклифини қизғин қўллаб-қувватлаган бу коллектив 19 апрель шанбалик кунига пухта тайёргарлик кўрмоқда. «Қизил шанбалик»да бригада тўрт минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини адо этади. Ўз территориясини тартибга келтириб, ободончилик ишларини олиб боради. Шанбалик кунида ишлаб топилган маблағ беш йиллик фондига ўтказилади.

М. ФЕЛЬДМАН.

«Қизил шанбалик» тараддуди

Коллектив аҳди

— Комбинатимиз ишчилари илғорлар ташаббусини ҳамиша қўллаб-қувватлаб келишган, — дейди шаҳримиздаги 1-уйсозлик комбинатининг партия комитети секретари Н. К. Регованов.—Яқинда пойтахтимизнинг илғор коллективлари яна бир ватанпарварлик ташаббусини ўртага ташладилар. Уларнинг 19 апрелда В. И. Ленин туғилган куннинг 116 йиллигига бағишлаб коммунистик шанбалик ўтказиш ҳақида таклифига барча қатори бизнинг бунёдкорларимиз ҳам биринчилардан бўлиб қўшилишди.

Корхонада шанбаликка бағишланган митинг бўлиб ўтди. Бунда қурувчилар меҳнат байрами куни бажариладиган ишлар планини режалаштириб олдилар.

— Коллективимизда ленинча меҳнат шанбалиги ҳамиша ишда юксак унум ва аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш билан кутиб олинган, — деди митингда сўзга чиққан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, КПСС XXVII съезди делегати, бетончилар бригадасининг бошлиғи И. Орипов. — Бу сафар ҳам шу анъанага содиқ қоламиз. Шанбалик куни бригадамиз аъзолари бир жон, бир тан бўлиб меҳнат байрамига чиқишади.

Арматурачилар бригадасининг бошлиғи А. Пирматов ҳам шу куни унумдорликни ошира бориб аъло сифатли иш бажаришга ваъда берди.

Коллектив «қизил шанбалик»да 90 минг сўмлик саноат ва 1 минг кубометр темир-бетон маҳсулотлари ишлаб чиқаришга аҳд қилди. 145 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилади.

Эстафета—ишончли қўлларда

Музей — хотира китоби дейишади. Шунинг учунми, мен корхонамиздаги шон-шуҳрат музейини томоша қилишни яхши кўраман. Музей экспонатлари заводимизнинг ярим асрдан ортиқ тарихи мобайнида фидокорона меҳнат қилган, мамлакатимизда социалистик жамият қурилишига, Улуғ Ватан урушида немис-фашист босқинчилар устидан совет халқи қозонган Буюк Ғалабага ва урушдан кейин мамлакатимизда коммунистик жамиятнинг моддий-техника базасини яратиш ишига муносиб ҳисса қўшган кишиларнинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида бой таассурот беради.

Бу экспонатлар корхонамизнинг шонли тарихи ҳақида маълумот беришдан ташқари биз ёшларни катта авлод бошлаган меҳнат эстафетасини давом эттиришга, халққа ва Ватанга ўшалардай хизмат қилишга ундайди. Дарҳақиқат, ўтмиш авлодлар бошлаган эзгу ишларни давом эттириш улар хотирасини ҳурматлашнинг энг яхши усулидир.

Ўтган йили бутун мамлакатимизда бўлгани сингари бизнинг корхонамизда ҳам стахановчилик ҳаракатининг 50 йиллиги қизғин нишонланди.

Ҳозир эса заводимизнинг бутун коллективи сингари бизнинг бригадамиз аъзолари ҳам КПСС XXVII съездининг тарихий қарорларини ҳаётга тадбиқ этиш, ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун меҳнат беллашувини авж олдиряпмиз.

Т. МИРЗАЕВ,
«Госкомсельхозтехника»нинг Меҳнат Қизил Байроқ орденли тажриба-ремонт механика заводи гидропресс цехидаги слесарь-йиғувчилар бригадаси бошлиғи.

Халқ меҳри ифодаси

Инсон—Олам ва табиатнинг буюк кашфиётидир. Қалби пок одамлар ҳамиша ҳаёт учун, тириклик учун матонат билан курашадилар, ҳар қандай ёвузликка мардона боқиб жонларини фидо этадилар.

Улуғ Октябрь революциясининг ғалабаларини Туркистонда қарор топтириш учун курашган 14 комиссар ҳам умрларини фидо этган мангу фарзандлардир. Уларнинг номи асрлар оша халқларимиз қалбида барҳаёт яшайди.

Эртага Хотира кунида бу довюрак инсонларнинг жасоратини, хайрли ишларини ёдга олиб уларнинг барҳаёт жасоратлари олдида таъзим қиламиз.

ЭРТАГА комиссарлар ҳалок этилган Ленин районининг Титов кўчасида—«14 Туркистон комиссари отилган жой» мемориали очилади. Маросимга район корхоналарининг меҳнаткашлари вакиллари, партия, уруш ва меҳнат ветеранлари, комиссарларнинг фарзандлари гуллар билан келадилар.

Мемориал ёдгорлик лойиҳаси Ўзбекистон таъмирлаш лойиҳа илмий-тадқиқот институтида архитектор Я. А. Апанасьев бошчилигида ишлаб чиқилди. Ёдгорликнинг марказида шилдираб оқаётган булоқ суви фонида қизил юлдуз порлаб туради. Бу Туркистон комиссарлари, уларнинг матонатли жасорати рамзидир.

Ёдгорликни бунёд этишда Тошкент шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармасининг «Гордорстройремонт» трести 1-ва 2-ремонт қурилиш бошқармалари азаматлари жонбозлик кўрсатдилар. Виктор Бистрой ва Юрий Кавешников бошлиқ мармарчилар, Виктор Хуртов бошлиқ плитачилар бригадалари меҳр ва муҳаббат билан меҳнат қилдилар.

Эртага ана шу муқаддас жойга келадиган ҳамшаҳарларимиз довюрак ва жасоратли ота-боболаримизнинг номларини буюк эҳтиром ва ҳурмат билан ёдга оладилар. Биз бундай Хотира кунида ҳозирги бахтимиз, турмушимиз учун курашган Коммунистик партиянинг садоқатли фарзандлари — Туркистоннинг 14 комиссари — В. Д. Вотинцев, В. Д. Фигельский, И. П. Фоменко, А. Н. Малков, Н. В. Шумилов, А. Я. Першин, В. Н. Финкельштейн, М. С. Качуринер, Е. П. Дубицкий, А. В. Червяков, Д. Г. Шпильков, С. П. Гордеев, Г. И. Лугин, М. Н. Троицкий мангу жасорати ва барҳаёт номлари олдида бош эгиб таъзим қиламиз.

А. ПЎЛАТОВ.

Шуҳрат,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

Мангу қўшиқ

Жангда ҳалок бўлган дўстимни
Тирилтириб берингиз менга.
Мағрур тутиб унинг дастини
Айтадиган сўзим бор унга.

Анча гаплар қолибди чала,
Бир яхшилаб отамлашайлик.
Унга муштоқ бу қир, бу дала,
Унга муштоқ бу боғ, бу сойлик.

Кетмасин деб кўзимдан йироқ,
Уй тўрига осдим расмини.
Кетмасин деб ўзимдан йироқ,
Бир ўғлимга қўйдим исмини.

Зафар билан қайтдим элимга,
Саломини айтдим дўст, ёрга.
Кетмонини олиб қўлимга,
Мағрур кирдим пахтазоримга!

Кўзи билан боқдим уфққа,
Меҳри билан дадил иш тутдим.
Меҳрин сочиб она тупроққа,
Меҳри билан довонлар ўтдим.

Билагимда билагин сезиб,
Тилагимда тилаги турди.
Орзусини маржондай тизиб,
Юрагимда юраги урди!

Хаёлимда бўлди хаёли,
Умидини умидим билдим.
Оҳ, тирилса, иккимиз ҳоли
Суҳбат қилсак — бир орзу қилдим!

Орзу қилиб, умри етмаган
Шаҳри кўркин бир келиб кўрсин,
Кўчат экиб, ўзи тотмаган
Меваларнинг шарбатин сўрсин!

Кезиб чиқсин боғу роғларни,
Кишиларнинг кўзига боқсин!
Бу кўзларда ўша чоғларнинг
Дарди ҳамон борлигин уқсин!

Она юртнинг қалбида тирик,
Тириклигин бир ўзи кўрсин.
Меҳри билан ишлари йирик,
Йирик ишин гаштини сурсин!

Билсин, ҳаёт дафтарига у
Ўчмас қилиб мангу битилган.
У етмаган ният ва орзу —
Манзилига энди етилган!

Бу тупроқда унинг излари,
Ўчмас бўлиб тиниқ турибди.
Бу боғларда унинг сўзлари
Қўшиқ бўлиб янграб юрибди!

Ёди билан яшаган тупроқ,
Ҳар чечакда унинг кўзи бор.
Йўқ, йўқ, дўстим, сен яхшилаб боқ
Ҳар заррада унинг кўзи бор!

Ёди билан барқ урган юртим,
Ёди билан топади камол!
Оҳ, тирилиб келсайди бир кун,
Севинчимдан қолар эдим лол!

Армон билан ёнмасди дили,
Унутмабди у севган эли!
Демак бекор бўлмабди қурбон,
Ҳар қурбонга бўлсин шарафшон!

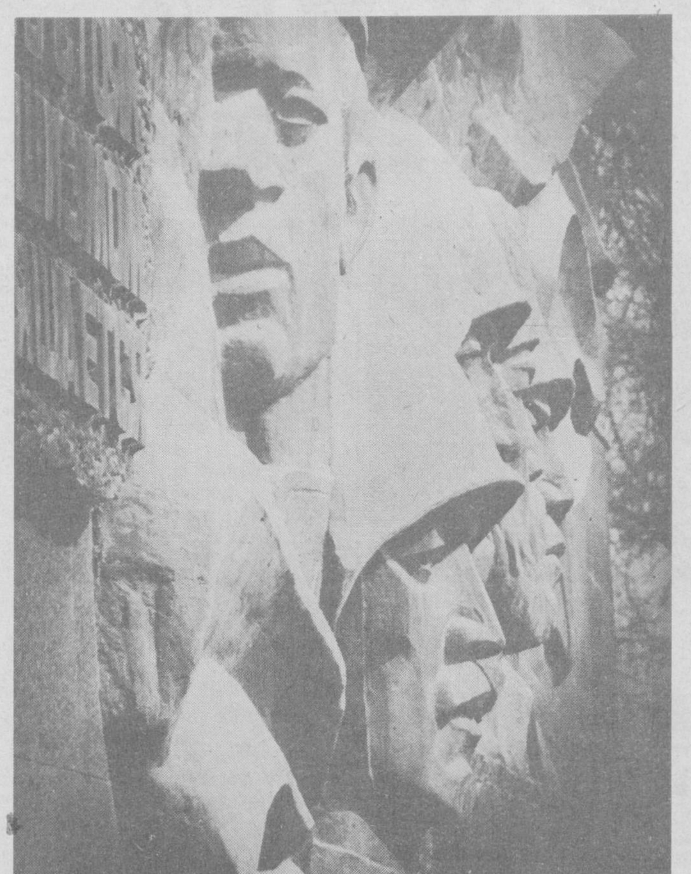

Авлодлар эъзози

Мангу олов ловуллаб ёнмоқда. Унинг иссиқ алангаси сўзламоқда... Биз унинг ёнида турганимизда ўша оловли йилларда атакага кирган ўн тўққиз ёшли йигитларнинг оташин қалби тафти қалбимизга кўчгандай бўлади... Улар олға интилиб қад ростлашарди, ўқлар ёмғири қаддиларини букишга мажбур этарди. Бирор сония ўтгач, улар яна олға интилишарди. Яна ажал ташувчи ўқлар ёмғири... Яна ерни қучоқлаб қолган ўн тўққиз ёшли йигитлар... Улар бизнинг оталаримиз эди... Бувиларимизнинг, оналаримизнинг чеҳрасида қотиб қолган мотамсаролик, алам, ветеранларнинг ҳикоялари, улардан қолган хотиралар ва ниҳоят Мангу олов... Булар ҳаммаси бир бўлиб, бизни ўша ўн тўққиз ёшли йигитларнинг умрини, ишини давом эттиришга, олға интилишга ундайди. Уларнинг оташин қалби ҳарорати қалбларимизга кўчган.

ТАЪЗИМ

Биз одатда тирик, биз билан ёнма-ён юрган одамлар ҳақида ёзамиз, бугалги ҳикоямиз эса марҳум, аммо барҳаёт бир инсон ҳақидадир.

Зилзила

Отанинг 105 қизлари бор экан. Ҳа, ажабланманг: рақамда адашганимиз йўқ: роппа-роса 105 нафар қиз! Шунча қиз қаёқдан келиб қолди, деяпсизми? Шошманг...

Воқеа бундай бўлган. Бундан йигирма йил муқаддам, яъни 1966 йил 26 апрель тонгида Тошкент даҳшатли зилзиладан чўчиб уйғониб кетди. Кўзларини очиб қараса, «уст-боши тупроққа қоришган». Ер ости силкиниши узоқ давом этди. Ҳаммаёқ ларзада.

Ота ўша баҳорда 80 ёшга тўлган эдилар. Аммо у юраги ҳапқириб, йўлга қандай чиқиб кетганини ўзи билмай қолди.

Максим Горький кўчасида нураб яроқсиз ҳолга келган бир уйга кўзи тушдию «Воҳ!» деб юборди. Хонадон тўрт жон экан. Ота уларни уйига таклиф қилди.

Меҳмонлар эндигина жойлашиб бўлишган эди ҳамки, ота яна кўчага отланди.

Хотин-қизлар педагогика билим юрти биноси ёнидан ўтиб кета туриб, бир гуруҳ юк кўтариб олган қизларни кўрди. Қизлар отага салом беришди.

— Тинчликми, йўл бўлсин, қизларим?

Ота шундай дейишини биладн, қизлар бирин-кетин чуғурлашиб гапга тушиб кетишди. Маълум бўлишича, қизлар ижарада турган уй нобоп экан: зилзилада тоб ташлабди. Ота суриштириб ўтирмай, бу ўн етти қизни уйига бошлаб келди.

— Шарофат, ҳой Шарофат! Қизим кам деб нолирдинг, мана сенга бир арава қиз! — Ота шундай дея қизларга ҳовли четидаги меҳмонхонани кўрсатдилар: мана, сизларга ётоқхона. Бемалол, худди ўз уйларингдек юраверинглар.

— Бош устига! — деди Шарофат хола аёлларга хос меҳрибонлик билан, — худди ўз қизларимдек парвона бўламан, адаси...

Эртаси куни отанинг 17 қизни бошлаб келгани бутун билим юртига ёйилиб кетди. Қолаверса, қизларнинг бошпана излаб юрган дугоналари «Отага айтиб кўр-чи, биз ҳам борсак, майлими?» дейишди. Ота улар ўйлагандан ҳам кўра сахий чиқди, бир йўла у 102 қизга бошпана берди! Шундай қилиб, Қурбон ота Бекмуҳамедовнинг довруғи бутун Тошкентга кетди.

Революция

Отанинг бу жасорати (агар шундай деб аташ жоиз бўлса) бежиз эмас эди.

1916 йил. У биринчи жаҳон уруши фронтига — мардикорликка зўрлаб юборилди. Бир йил Петроградда бўлди. Бу даврда русча гапиришни яхши ўрганиб олди. Бу унинг кейинги фаолиятида катта ёрдам берди.

Большевик Петр Поповга айнан мана шундай йигитлар керак эди. У Қурбонни тўғри комиссар ҳузурига бошлаб борди.

Комиссар илиқ қарши олди.

— Бу ерга Туркистондан келганлар кўп, — деб сўз бошлади у, — улар орасида кенг тушунтириш ишлари олиб боришимиз керак.

Сўнгра Петр Николаевич унга вазиятни батафсил тушунтирди. Улар деярли ҳар куни учрашиб туришарди. Қурбон унинг ҳикоялари ва атрофдаги воқеалардан революция яқин қолганини ҳис этарди.

Бир куни П. Попов уни ўзи билан Смольнийга олиб борди. Тумонат одам. «Ленин нутқ сўзлайди!» дейишди. Зум ўтмай «Ленин! Ленин!» деган хитоблар эшитилди. У доҳийга томон талпинди. Одам ниҳоятда кўплигидан туртина-туртина «одамлар денгизи» ичига кириб олди. Узоқдан бўлса ҳам улуғ доҳиймиз Ленинга нигоҳи тушди...

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг оловли кунларида чиниққан Қурбон революциядан кейин чор армиясининг қолдиқларига қарши қуролли жангларнинг бирида оғир ярадор бўлди. 40 кун госпиталда ётди.

1917 йил қишида у Тошкентга эсон-омон қайтиб келди. Бу ерда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун жангларда қўлига қурол олиб фаол қатнашди. Кейинчалик эса босмачи тўдаларни тор-мор қилишга ҳисса қўшди.

Абадийлик

Тошкентнинг Бешёғоч массивидаги Олмазор маҳалласида — Қурбон ота Бекмуҳамедов хонадонидан одам аримайди.

Бундан йигирма йил муқаддам шу хонадонда бошпана топган билим юрти собиқ битирувчиларидан — наманганлик Барногул Акбарова, қолаверса Янгийўлдан Қаноат, Сергелидан Фарида ва Каримахонлар, Чирчиқдан Мунирахон ва бошқалар тез-тез келиб туришади:

Улар учун шу кезлардаги учрашув айниқса эъзозли. Агар ота ҳаёт бўлганда бу йил 100 ёшга тўлган бўларди...

Шарофат хола ҳозир бир кам 80 ёшдалар. Қизлари Матлуба, Мўътабар, Муяссар, ўғли Маҳмуд ва 102 қиз ота хотирасини ёдга олишмоқда.

Зеро, бири қурувчи, бири ўқитувчи бўлган оддий меҳнаткаш фарзандлар ва она, 102 қиз бугун азиз ота хотираси олдида таъзимда. Ҳа, ҳаёт абадийлиги шунда-да. Яшаш ва эслашда!

Ҳамид ИКРОМОВ.

ХОТИРА ҚАЛБ

...Муайян авлодга хос анъаналарни қўллаб-қувватлаш, ёшларни кекса авлодлар тажрибаси асосида тарбиялаш зарур.

(КПСС Марказий Комитетининг партия XXVII съездига Сиёсий докладидан).

ТИНЧЛИК ФОНДИГА

БАРҚАРОР ТИНЧЛИК УЧУН

«Миконд» заводидаги Ҳусния Асомова етакчилик қилаётган комсомол-ёшлар бригадаси составида Совет Иттифоқи Қаҳрамони Қудрат Суюнов ҳам бор. Коллектив унинг ҳисобига ҳар ойда 120 сўмлик иш бажариб, маблағни Совет Тинчлик фондига ўтказмоқда.

Корхонадаги бу ватанпарварлик ҳаракатини қизлар бошлаб беришди. Ўтган йилнинг март ойида йиғиш участкасида бўлган комсомол йиғилишида Ҳусния Асомова сўзга чиқиб, комсомол-ёшлар бригадаси тузишни таклиф этди. Унинг фикрини ҳамма маъқуллади. Совет халқининг Улуғ Ватан урушида қўлга киритган Буюк Ғалабасининг 40 йиллигини муносиб кутиб олиш учун ёшлар коллективлари ўртасида мусобақа йўлга қўйилди. 11 кишидан иборат қизлар бригадасининг дастлабки йиғилишида Ҳусния яна бир таклифни ўртага ташлади.

— Урушда жуда кўп оталаримиз ва акаларимиз жасорат кўрсатишган. Баъзилари дўстларининг ҳаётини сақлаб қолиш учун ўзларини қурбон қилишган. Улардан бирини бригадага олсак нима дейсизлар?

— Жуда тўғри. Ўша йиги учун ҳам ишлаймиз, — дея маъқуллашди қизлар.

Аммо, кимни қабул қилиш керак деган савол уларни ўйлантириб қўйди.

— Қудрат Суюновни, — деди бирдан Муқаддам Абдуназарова ўрнидан туриб. — У Ўзбекистондан бориб, жангларда фашистларнинг додини берган. Аммо ўзи ҳам, ўзи ҳам... Муқаддам оғир хўрсинди. Кўзлари намланди.

— Мен ҳам биламан Қудрат Суюновни, — деди Мариям Ўрмонова, — у Александр Матросовнинг жасоратини такрорлаган. Кўксини ажал уруғини ёғдираётган пулемётга тутиб, дўстларининг ҳаётини сақлаб қолган.

— Ҳа, — дея хулоса чиқарди Ҳусния. — У фақат дўстларинигина эмас, Сиз билан бизнинг ҳам ҳаётимизни сақлаб қолган. Эзгу орзуларини бизга топширган. Уни бригадага қабул қиламиз. Унинг ҳисобига ёзилган маблағни Тинчлик фондига ўтказамиз.

Мана, ўн ойдан буён бригада аъзолари Совет халқининг озодлиги, бахтиёр келажаги учун қурбон бўлган Қудрат Суюнов ҳисобига ҳам меҳнат қилишяпти.

М. ХИДИРОВ.

ТАБАРРУК ЗОТ

Раҳмат ФАЙЗИЙ,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

Шаҳримизнинг табаррук кишилари Баҳри опа билан Шоаҳмад акаларни танимаган тошкентлик камдан-кам бўлса керак. Ҳатто республикамиздан ташқарида ҳам кўплар билади бу оилани.

Кўкча даҳасининг бир вақтлар боғ-роғлар, экинзорларга туташиб кетадиган Жарариқ кўчасида истиқомат қилишарди. Бир уй, бир айвонли чоғроқ саҳнли ҳовли этагида кичкинагина темирчилик устахонаси бўларди.

Эр-хотин темирчилик артелининг ишини шу устахонада қилишарди. Бировдан олдин, бировдан кейин дегандек, баҳоли қудрат яшашар, бефарзандликларини пешонага битилган тақдир деб, унга тан бериб турмуш кечиришар, рўзғор тебратишарди.

Ногаҳон немис-фашист босқинчилар Ватанимизга хиёнаткорона бостириб кирди-ю, кишиларимизнинг, юртимизнинг тинчи бузилди. Орадан сал ўтмай Тошкентга фронт яқинидан, немис-фашистлари босиб олган жойлардан болалар келтирилаётган эмиш, уларни кутиб олиш, жойлаштиришга Йўлдош Охунбобоевнинг ўзлари бош-қош эмишлар, деган гаплар тарқалди.

Шу кундан бошлаб тинчи бузилган эр-хотин эртасигаёқ Тошкент вокзалига чиқишди, келтирилаётган болаларни ўз кўзлари билан кўришди. Орадан сал кун ўтмай эр-хотин болалар уйидан бир ўғил ва бир қизни етаклаб келишди. Шу-шу темирчи Шоаҳмад ака, унинг хотини Баҳри опалар уруш етимларини тарбияларига олишди, деган гаплар аввал Жарариқ маҳалласида, кейин бутун шаҳарга тарқалди. Тошкентликлар фронт яқинидан, душман босиб олган жойлардан кўчириб келтирилган етимларни бағриларига олиб тарбиялай бошладилар. Шоаҳмад акалар бўлса қисқа вақт ичида бирин-кетин яна олти ўғил ва қизни уйларига бошлаб келишди. Орадан бир йил ўтар-ўтмас Шомаҳмудовлар оиласи турли миллат болалари — 14 ўғил-қизни бир дастурхон атрофида тўплаган интернационал оила бўлиб қолди.

Улуғ Ватан уруши тугаб, тинч-осойишта яшай бошлаганимизга ҳам мана қирқ бир йил бўлди.

Шомаҳмудовлар оиласидаги болаларнинг ўзлари эндиликда бола-чақали, неварали, серфарзанд оилалар бўлиб республикамизнинг, Иттифоқимизнинг турли шаҳарларида истиқомат қилишмоқда. Баъзилари шу кўчада табаррук оталари — иккам саксон ёшида оламдан ўтган Шоаҳмад Шомаҳмудов номига қўйилган кўчада, ўзлари қуриб олган уйларда, тўқсон ёшни қоралаб қолган нуроний оналари Баҳри опа билан ёнма-ён ҳовлиларда истиқомат қилишмоқда. Эндиликда бу интернационал оилани бутун мамлакат билади.

Тошкентнинг қоқ марказида — доҳиймиз Владимир Ильич Лениннинг табаррук номи билан аталаётган Халқлар дўстлиги майдонида, шу номдаги ҳашаматли саройолдидаги гулзор ўртасида буюк инсонпарвар, интернационал оила Шоаҳмад ака ва унинг рафиқаси Баҳри опа ҳамда фарзандлари шарафига қўйилган ҳайкал бор. Бу ҳайкал бундан тўрт йил муқаддам Тошкентда юздан ортиқ мамлакат кино санъати усталари тўпланган фестиваль — баҳор палласида 50 минг киши қатнашган тантанали маросимда очилганди. Ўшанда ҳайкал ёнида Баҳри опанинг ўзлари болаларини бағрига олиб гулларга кўмилиб, савлат тўкиб курсида ўтирганлари ҳамон кўз олдимда.

Тошкентга қадам ранжида қилган меҳмон борми, сайёҳ борми бу даргоҳга ташриф буюрмай, инсоният тарихида, етимпарварликка, ҳазрати инсон меҳрига қўйилган биринчи ва ягона ҳайкални зиёрат қилмай кетолмайди.

Табаррук отахон Шомаҳмудовнинг порлоқ хотираси, у тарбиялаб вояга етказган ўғил ва қизларининг Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган ота-оналарининг хотираси фарзандлар учун муқаддасдир.

Хотира куни арафасида қутлуғ бир хабарни эслашга эҳтиёж туғилди. Шомаҳмудовлар оиласининг Федя — Йўлдош исмли ўғли 45 йиллик жудоликдан, домудараксизликдан кейин ўз жигаргўшаларини топди. 104 ёшли бувиси Дарья Алексеевна, 70 ёшли холаси Вера Ивановналар билан киндик қони тўкилган Днепропетровскдаги Писменная қишлоғида дийдор кўришди.

Ушбу сатрларни ёзишдан муддао мудҳиш урушнинг ҳали битмаган жароҳатларидан биттаси давосини топганини айтиш, қирқ беш йил бир-бирига талпинган, илҳақ, интизор бўлган қалбларнинг топишганларидан, етимнинг кўнгли тоғдек кўтарилиб, мамнун бўлганлигини изҳор этиш, Фёдорнинг қувончини баҳам кўришдир.

У ҲАЁТНИ СЕВАРДИ

— 1 —

Улар синфдош ҳам, курсдош ҳам эмас. Ёшлари ҳам, касблари ҳам ҳар хил. Бири — студент, иккинчиси — ишчи, учинчиси — ёш олим, тўртинчиси — бастакор ёки ҳунар-техника билим юртининг ўқувчиси. Шунга қарамай республикамизда илк бор нишонланадиган янги маросим — Хотира кунида биргалашиб «Минор» қабристонига боришлари, ўзлари учун энг азиз бўлган дўст, илтифотли тенгқур, бутун туриш-турмуши билан коммунистик эътиқод намунасини кўрсатган кишининг бетакрор фазилатларини қабр тепасида яна бир бор эслашлари турган гап. Эҳтимол, элликдан ортиқ аъзонинг ҳаммаси бормас. Лекин у билан мулоқотда бўлган, доно фикрларга тўла сўзларини эшитган, меҳр чашмасидан

— 2 —

баҳра олганлар боришига шубҳа йўқ.

Ҳа, бу куни табаррук оталар, мўътабар оналар, бахт ва иқбол ижодкори — буюк инқилоб юкини забардаст елкасида кўтарганлар, инсон эрки ва она тупроқ мустақиллиги деб аталмиш бебаҳо гавҳар учун қонли жангларда жонини фидо қилганлар, улуғвор яратувчилик жабҳасининг мард баҳодирлари қатори ғоят қисқа умр йўлида ўчмас из қолдириб кетганлар ҳам эҳтиром билан ёдга олиниши табиий.

Абдуносир Тўлаганов...

Бу ном Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети методик кабинети ҳузуридаги «Сенинг позицияннг» мулоқот ва баҳс клуби йўқламасининг биринчи сатрига абадий ёзиб қўйилган. Шундай мўътабар клуб мухлислари дилини мафтун этгани, уларга онгли ҳаёт пиллапояларидан қоқилмай юқори кўтарилиш йўлида намуна бўлгани бежиз эмасдир, албатта!

Ҳа, бежиз эмас эди! У ғоят қисқа умр кўрди. Йигирма еттинчи баҳори чечак ёзмай туриб, шафқатсиз ўлим фарзанд меҳрига тўйиб улгурмаган ота-онаси, орзулар тўлқинида сузиб юрган севимли рафиқаси, ота муҳаббатига қониш туйғуси уйғонмаган икки гўдаги, мудом соғинч ҳислари билан ёнган дўстлари бағридан уни юлиб, олиб кетганига ҳали бир йил ҳам бўлгани йўқ.

Шунча эҳтиросли дардга ёру-биродарларини

— 3 —

мубтало қилган йигит ким эди ўзи?

Абдуносир, уни билган кишилар ибораси билан айтганда, замонамизнинг етук фарзанди, иқтидорли ёш олим эди.

Абдуносир ҳали самолётсозлик факультетининг студентлиги чоғидаёқ фан негизларини пухта ўрганганлиги, айниқса марксизм-ленинизм классиклари асарларини чуқур билиши, келажакка комил ишончи, беназир хулқ-одоби, инсоний баркамоллиги учун Тошкент политехника институтининг коммунистлари уни ўз сафларига қабул қилишган эди. Маълум муддат комсомолларга етакчилик қилган даврида ёшларнинг сиёсий онгини ошириш, уларга коммунистик эътиқоднинг мангу яшовчанлигини сингдириш, мафкура мусаффолиги йўлидаги курашда доимо ҳалол бўлиш қандайлигини ўзи намуна бўлиб кўрсатди.

Инсон фаолиятининг қирралари чексиз. Бу қирраларни мукаммал эгаллаш эса, ғайритабиий иқтидор ва истеъдодга эга бўлиш, машаққатли довонлар олдида тиз чўкмай меҳнат қилиш, табиат ором олиш учун ато этган бесаноқ узун тунларни бедор ўтказиш лозим. Абдуносир ана шундай беқиёс иродага эга, бинобарин у бахтиёр эди.

Абдуносир совет жамияти яратиб берган имкониятлар туфайли орзу-умидларини бирин-кетин рўёбга чиқараётганидан бахтиёр эди. Фан кандидати унвонини олиш учун диссертациясини ёзиб тугатганидан бахтиёр эди. Пахтачиликка оид яратган ихтироси синовдан ўтиб, серияли ишлаб чиқаришга жорий этилганидан бахтиёр эди. Қисқа умр чорраҳаларида учраган кишиларга яхшилик қила олганидан бахтиёр эди. Ота-онасига муносиблигидан, севимли ёрига вафодорлигидан, жондан ширин фарзандларига соябонлигидан бахтиёр эди. Одамларга севимли киши бўла олаётганидан, бу унга мангулик ҳуқуқини бахш этаётганидан бахтиёр эди. Зеро, одамларга қалбидан

— 4 —

яхши ном билан ўрин эгаллаш-муқаррар абадий яшаш демакдир.

Клуб машғулотларидан бирида у ўртоқларига ҳар куни 2-3 та китоб ўқишини, зарур маълумотларнигина хотирасида сақлаб қолиб, кераксизларини миясидан чиқариб ташлашини айтганида ҳамма ҳайрон қолган эди. Дарҳақиқат Абдуносир марксча-ленинча илмий таълимотни ўзида жо этишга, қаердаки ким билан бўлмасин баҳслашганда бу таълимотни ҳимоя қилишга ёрдам берадиган китобларни ўқишга, тўғрироғи ўрганиб чиқишга улгурган эди. Ижодий изланиш йўлида озгина бўлса-да ёрдам берадиган барча адабиётлардан хабардор эди, десак хато қилмаймиз.

Буюк пролетар шоири В. Маяковский ибораси билан айтганда Абдуносир ҳар бир қадамини, қилган ишларини, юриш-туришини В. И. Ленинга қиёслаб кўришни яхши кўрарди. «Буни қаранг, — деди у. — Доҳиймиз 23 ёшида «Халқлар дўстлиги нима ва улар социал-демократларга қарши қандай курашадилар?» деган асарини ёзган. Нақадар буюклик!». У В. И. Ленин 55 томлик тўла асарлар тўпламининг қайси томига қандай асарлар киритилганини ёддан билар, бирон асари устида гап кетса, жавонда тизилиб турган китоблар олдига борарди-да, ўрта бармоғи билан кўрсатиб: «Мана бу ерда» дерди.

Шу ўринда яна бир нарсага тўхталиб ўтиш лозим. Абдуносир рус ва ўзбек тилини мукаммал билганидек, инглиз, немис, француз тилларида ҳам бемалол гаплаша оларди...

Яхши одам ҳақида, яхши одамнинг фазилатлари ҳақида қанча ёзсанг ҳам, «нимасидир» қолиб кетаётгандек туюлаверади кишига. Ана шу «нимасини» бошқалар тўлдирса яна ҳам яхши. Клуб аъзолари унинг хотирасига катта дафтар тутишган. Келинг, биргалашиб, ана шу хотира дафтари саҳифаларига битилган юрак сўзларига кўз ташлайлик:

— 5 —

«У ҳаётни севарди чексиз,
Лаззатига қонмади лаби.
Лекин ундан қолди ёрқин из,
Ўлим топди донолар каби.

Татьяна Когарова».

«Яшай олдинг ҳалол, муносиб,
Теран эди, идрокинг, сўзинг.
Ўрнак бўлиб қоласан доим,
Ва клубда — биринчи ўзинг!

Равшан Йўлдошев».

«Кимки Абдуносирни билмаса, унинг шеърларини ўқиб кўрсин. Бу шеърларда унинг юраги ифодаланган. Уни тўлқинлантирган ҳамма нарса мана шу асарларида мужассам.

Абдуносир ҳаётда ҳамма соҳада, ишда ҳам, ҳатто севгида ҳам принципиал эди. «Севма» шеърида ёзганидек: «Бўйнинг эгилса, тиз чўксанг — севма, сен севишни билмайсан... Альфия Фаткулина».

«Абдуносир каби кўп билимларни эгаллашни, шунда ҳам чуқур ва ғоят кенг кўламда эгаллашни хоҳлайман. Хулқу-одобда, одамларга муомала қилишда, уларга нисбатан сезгир бўлишда унга тақлид қилгим келади. Игорь Ефимов».

Клуб аъзоларининг Абдуносир ҳақидаги фикрлари ана шундай. Демак, шу қадар эъзозланган одам хотирасини эслаш кишига олижаноб бир тасалли бағишлайди. Бошқаларга қўшилиб, сен ҳам унинг қабри тепасига боргинг келади...

Баъзан «уруш даврида қаҳрамонлик, жасорат кўрсатиш мумкин эди, ҳозир нима ҳам қилиш мумкин?» деган ғалати гаплар қулоққа чалиниб қолади. Хўш, Абдуносирнинг бир чимдим умрини жасоратга тўла деб бўлмайдими?

Наримон ОРИФЖОНОВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими.

БУРЧИ, ДАЪВАТИ

Халқ анъаналарини ҳурмат қилиш, ёш авлодни ўз Ватанининг тарихига меҳр-муҳаббат туйғуси руҳида тарбиялаш лозим.

(Ўзбекистон Компартияси XXI съезди материалларидан).

ИНСОН ҚАДРИ

ХОТИРЛАШ — инсонга ҳурмат, уни абадий эъзозлаш, ҳалол ва меҳнаткаш кишиларга ҳурмат ва эҳтиром демакдир. Республикамизда ўтказилаётган Хотира куни шу жиҳатдан ғоят яхши ва ибратли тадбир бўлди.

Авлодлар қалбида эл-юрт фаровонлиги, бахт ва саодат йўлида жон фидо қилган, Октябрь революциясидан кейинги оғир йиллари меҳнат жабҳаларида фидокорлик кўрсатиб, ички душманлар билан юзма-юз курашган, она-Ватанимизни немис-босқинчиларидан халос этишда жанг қилган марду-майдонлар хотираси қалбларимизда абадул-абад сақланади.

Хўш, инсон абадийлигининг ўлчови нимада? Албатта, сунъий обрў-иззат, данғиллама уй-жой қуриш, ҳашаматли тўйлар ва маъракалар уюштириш, сохта ва сирли ҳатти-ҳаракатлар орқали ўзларини шарафлашда эмас, албатта. Балки, инсон ҳаёт мазмунини чуқур англашда, ҳалол ва халқ йўлида меҳнат қилишда ўз ўрнини топади. Ҳақиқий инсон шуҳрат орқасидан қувмайди. Меҳнат инсонни улуғлайди. КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездларида шуҳратпарастларнинг жирканч башаралари рўй-рост очиб ташланди. Ҳар қандай суиистеъмолчиликларга қарши аёвсиз кураш авж олдирилди.

Ҳаётга келдингми, ёниб яша, эзгулик учун кураш! Ҳақиқий инсоний ахлоқ қонуни аслида шу. Аммо, баъзилар қалбаки йўллар билан шуҳрат орттириш йўлида бўлишади.

Орамизда шундай одамлар ҳам борки, ота-оналари тириклик пайтида оддий инсоний бурчларини, фарзандлик қарзларини бажо этишга уринмайдилар, Бироқ, ана шу мўътабар зотларнинг вафотидан сўнг қатор-қатор ҳашаматли маъракалар ўтказишади, қабрлар устига эса қимматбаҳо мармар ёдгорликлари ўрнатишади. Тирикликда олинмаган «раҳмат»нинг ўлгандан кейин кимга кераги бор?

Инсондан ҳамиша яхши хотира қолмоғи керак. Бу хотирани авайлаб-асраш марҳумнинг фарзандлари, яқин қариндошларига боғлиқ. Айни пайтда яхшилик йўлида жонини фидо қилганларни эслаш, уларнинг қабрлари атрофига гул экиш ажойиб анъана тусига кириб бораяпти. Авваламбор, инсонни қадрлашда, унинг умуминсоният йўлида қилган меҳнати ҳисобга олинади. Ҳамма ҳам ўз яқинларини хотирлаши керак. Марҳум хотираси учун албатта қимматбаҳо мармартош ўрнатиш шартмикин? Баъзан ким ўзарга бундай ишлар қилинади. Ахир, бунга бировнинг ҳоли қудрати етади, бировники эса етмайди. Одатда инсонни қадрлаш учун унинг қабри устига бир даста гул олиб бориб қўйиш ҳам ҳурмат белгисидир. Энг муҳими, қабр атрофини озода сақлаб, унинг теварагига муаттар гуллар экиб қўйишни унутмаслик керак.

ЯНА БИР муҳим масалани айтмоқчимиз. Сўнгги йилларда шаҳримизда янги-янги турар-жой районлари, хиёбонлар барпо бўлди. Аммо ана шундай чиройли жойларга қўйилган номлар киши ғашини келтиради. Бир меҳмон вокзал бекатидан таксига ўтирибди ва «Қорасув»га олиб бориб қўйинг», дебди. Такси ҳайдовчиси эса меҳмонни бошқа Қорасувга олиб бориб қўйибди. Кўрдингизми, бир шаҳарда бир неча Қорасув бор. Қорасув микрорайони Қўйлиқ томонда, яна бир Қорасув эса шаҳарнинг Луначарское шоссеси томонда. Буни қарангки, бу массивга биринчи, иккинчи, учинчи, тўртинчи, бешинчи, олтинчи деб ном қўйилган. Наҳотки, бошқа дурустроқ ном топилмаган бўлса? Бундай номлар шаҳримизнинг ҳуснига доғ бўлиб турибди. Ана шундай жойларга атоқли ва машҳур кишиларнинг номлари берилса, халқ бу улуғ сиймоларни доим хотирлаб юради-ку.

Шаҳримиздаги қабристонлар, майдонлар, хиёбонлар обод, сўлим, зиёратгоҳ бўлиши аввало тириклар, яъни ўзимизга боғлиқ. Ҳар бир мозор ва тарихий шахслар қабри ва ёдгорликлари қаерда жойлашганига кўра район, маҳалла, мактаб, ўқув юрти, ташкилотлар оталиғида бўлмоғи зарур. Бизда инсон хотираси ҳамма нарсадан устун ва азиз.

Инсоннинг яшашидан ягона мақсади ўз халқига ҳалол, фидокорона хизмат қилиши туфайли одамлар қалбидан ва хотирасидан муносиб ўрин олишидадир. Ҳар бир инсон тириклигида ўзига хотира яратиб қолдирмоғи керак.

Жўра САИДОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, СССР Давлат мукофоти лауреати.

Собиржон ОХУНЖОНОВ,
генерал-лейтенант, Ўзбекистон ССР граждан мудофааси штабининг бошлиғи.

Ҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ,
СССР Журналистлар союзи аъзоси.

Авлодлар эъзози

Аёл қўлларидаги чиннигуллар билан таъзимда. Болалар гул экиб, ҳурмат бажо этишмоқда... Уларнинг бутун жўшқин ҳаёти ҳали олдинда. Зеро, улар авлодлар ишининг давомчилари.

Асл инсон ҳаётда жўшиб яшайди. Унинг Ватан равнақи, авлодлар бахти-саодати йўлида қилган меҳнати асло унутилмайди. У яратган моддий ва маънавий бойликлар авлодларга мерос бўлиб қолади. Ўттизинчи йилларнинг комсомоллари қурган завод ва фабрикалар, мактаблар, боғлар, уларнинг жўшқин ҳаётини мадҳ этган шоир ва ёзувчиларнинг асарлари умумхалқ бойлигига айланган меросдир. Усмон Юсупов яратган чаманзор боғлар, Ғафур Ғулом таърифлаган йўллар, Ойбек ёзган бебаҳо асарлар яна минг йиллар оша тароватини намойиш этаверади. Бугунги кунда қўриқ очаётган, фаннинг сирли жумбоқларини ечаётган, коинотнинг бепоён кенгликларига парвоз этаётган инсон авлодлар орзу-умидларини рўёбга чиқармоқда. Зотан, истиқболнинг ўзи—авлодлар давомийлигининг мевасидир.

Т. Каримов фотолари.

Шаҳримиз маҳаллаларида

Хайрли тадбир

Акмал Икромов районидаги Усмон Юсупов номли маҳалла аҳли вафот этган ота-оналар ва фарзандлари ҳурматини муносиб хотирламоқда. Уларнинг шарафига ёдгорлик ўрнатилиб, хайрли иш бажарилди.

Куни кеча маҳалла аҳолиси қабристонга бориб, ҳашар ўтказди, марҳумлар дафн этилган қабрлар тозаланиб, гул кўчатлари ўтказилди. Бу ишларни бажаришда Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Қобил Миржалолов сингари отахонлар бош-қош бўлиб, яхши ибрат кўрсатдилар. Маҳалладаги 236-мактаб ўқувчиларри ҳам бу ҳашарда қатнашдилар.

А. АҲМЕДОВ,
маҳалла активи, Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси.

Тараддуд

«Илғор» маҳалласида Хотира кунига пухта тайёргарлик кўрилди. Маҳаллада бўлиб ўтган тайёргарлик ишлари ҳақида маҳалла комитетининг раиси А. Тўлаганов қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Бизнинг маҳалламизда 750 дан зиёд оила истиқомат қилади. Хотира кунини кенг миқёсда нишонлаш учун маҳалла активлари сиёсий-тарбиявий ишларни олиб бораяптилар. Масалан, маҳалла аҳлининг талабига биноан яқинда маҳалланинг марказий залида очиқ йиғилиш бўлиб ўтди. Унда меҳнат ва уруш ветеранлари сўзга чиқиб Хотира кунининг аҳамияти ҳақида гапирдилар.

30 март куни соат 10 да маҳалламизда митинг бўлиб ўтади. Унда медицина фанлари доктори С. Фахриддинов, уруш ветерани А. Холмуродов, ёзувчи Жуманиёз Жабборов ва маҳалламиз территориясида жойлашган 132-ўрта мактаб педагоглари коллективи ҳамда ўқувчилари иштирок этадилар. Митингдан кейин маҳалламиз аҳолисининг бир қисми Форобий, қолган бир қисми «Кўкча» қабристонларига бориб у ерларни тозалаб, марҳумлар қабрига гуллар қўядилар.

Х. УБАЙДУЛЛАЕВ.

Ибрат

Маҳалламиз Октябрь районидаги Кўкча кўчасида жойлашган. У театр санъатимиз нинг буюк арбоби Маннон Уйғур номи билан аталади. Бу улуғ сиймонинг ўлмас ижоди маҳалламиз аҳли ва ёшларига ҳамиша ибрат бўлиб қолади. Шунинг учун ҳам 9 минг кишидан иборат бўлган аҳоли ҳурматли ота-боболаримизнинг номини ҳамиша эҳтиром билан эслайди. Биз Хотира куни буюк санъаткорнинг номини фахр билан тилга оламиз.

Маҳалламизда Хотира кунига муносиб тайёргарлик кўрилди. Р. Одилов, Н. Раҳимов, А. Шарипов, Қ. Салимов сингари активлар бошчилигида «Кўкча» қабристонида ҳашар ўтказилиб, барча қабрлар ораста қилинади, ўриндиқлар, ёдгорликлар бўялади, гул кўчатлар ўтқазилади. Хотира куни ҳаммамиз учун ибратли ва хайрли тадбирдир. Биз бу куни вафот этган кишиларимизнинг номини тилга олиб, ҳурматини бажо келтирамиз.

А. ТОЛИБЖОНОВ,
Октябрь район Маннон Уйғур номли маҳалла комитети раиси ўринбосари.

Биз—интернационалистлармиз

ЎЗИНИНГ ЎН ТЎҚҚИЗ ЁШИДА...

АГАР Адҳамжон тирик бўлганида шу йил баҳорда 20 ёшга тўлган бўларди. Афсуски, у ҳозир йўқ. Ҳаётдан эрта кўз юмди. Аммо жисман йўқ бўлса ҳам руҳан ҳамон тириклар қаторида. Азиз ота-онаси, устозлари, дўстлари, маҳалла аҳли хотирасида яшамоқда.

«Салом, Алижон Солижонов ва Муяссар опа,— дейилади Адҳамжон хизмат қилган қисмдан келган мактубда. — Биз сизнинг ўғлингизнинг жанговар дўстлари чуқур қайғу ва йўқотиш ҳисси билан шуни маълум қиламизки, 1985 йил 20 мартда Сизнинг ўғлингиз ва бизнинг жанговар дўстимиз гвардиячи кичик сержант Адҳам Алижонович Солижонов ўзининг ҳарбий қасамёдига содиқ қолиб, интернационал бурчини бажариб ҳалок бўлди.

Бизнинг қисмимизда хизмат қилиш даврида Адҳам Солижонов ўзини катта қалб эгаси, олийжаноб ва сезгир, ўртоқларига эътиборли инсон сифатида кўрсатди.

Ўғлингиз интернационал ва ватанпарварлик бурчини охиригача бажарди, жангчи сифатида ҳарбий қасамёдига содиқ бўлиб қолди.

Сизнинг ўғлингиз хотираси унинг жанговар дўстлари, ўртоқлари, сафдошлари қалбида абадий сақланади ва ҳарбий ҳамда интернационал бурчни бажаришнинг ажойиб намунаси бўлиб хизмат қилади».

Яқинда Тошкент шаҳар Ленин район ҳарбий комиссариати вакиллари Адҳамжон ҳарбий хизматга кетгунга қадар ишлаган, отаси Алижон Солижонов кўп йиллардан бери меҳнат қилаётган Наримонов шаҳридаги 56-автокорхонада бўлиб, Адҳамжонга ўлимидан сўнг берилган Қизил Юлдуз орденини топширишди. Ленин районидаги Истиқбол маҳалласи аҳолисининг талаби билан Адҳам Солижонов туғилиб ўсган кўча унинг номи билан аталди. 213-ўрта мактабдаги пионер отрядларидан бири ҳам Адҳам Солижонов номи билан юритиляпти. Ҳозир мактаб пионер ва комсомоллари жанговар шон-шуҳрат хонасида унга бағишланган бурчак ташкил этиш ҳаракатида юришибди. Адҳамжон 1983 йилда шу мактабни тамомлаганди.

ЎША куни саҳарда жангчилар қисмдан тревога билан олиб чиқиб кетилди. Тоғ этагидаги қишлоқни босмачилар босганди. Уларга қарши афғон милицияси ходимлари жанг олиб боришаётганди. Дарҳол ёрдамга бориш зарур эди. Адҳам ҳарбий машина рулига ўтирди. У билан командири ва яна тўрт жангчи бирга эди. Кетма-кет моторлаштирилган ўқчилар ҳам етиб боришди.

Адирлик жойда жанг бўлди. Вақт зиқ эди. Озгина муддат бой берилса босмачилар янада қулайроқ жойга ўрнашиб олиши ёки йўлни чалғитиб кўздан ғойиб бўлиши мумкин эди. Шунинг учун ҳам бронетанк етиб келишини кутишнинг имкони бўлмади. Душманни ҳарбий автомашинада қувлаш хатарли бўлса ҳам командир таваккал йўл тутди: «Солижонов, ҳайда!» Адҳамжон газни босди. Ҳарбий машинадаги автоматчилар адир ёқалаб қора қўнғиздай ўрмалаб бораётган босмачиларга яқинлашиб қолишди. Яна бироздан кейин душманни олдидан кесиб чиқиш ва қуршаб олиш мумкин эди. Бироқ шу пайт кучли портлаш юз бериб, тоғ йўлидан елдай учиб бораётган машинани ағдариб юборди. Орқадан етиб келган моторлаштирилган ўқчилар машина кабинасидан ҳалок бўлган командирни, оғир яраланган Адҳамни суғуриб олишди... У бир ҳафта ўтгач, ҳушига келмай ҳарбий госпиталда ҳаётдан кўз юмди.

Марҳумни туғилиб ўсган юртидаги қабристонга зўр иззат-ҳурмат билан дафн этишди. Қабр устида митинг бўлди. Ҳарбий оркестр Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР гимнларини ижро этди. Қабр ёнида жангчилар саф бўлиб ўтишди.

Марҳумнинг уйига ёзган, ҳозир оила учун ноёб бир ёдгорлик бўлиб қолган мактубларини кўздан кечирдик. Мактуб — қалб ойнаси дейишади. Уни ўқиб инсон ҳақида тасаввурга эга бўлиш, унинг қалб кечинмаларини билиш мумкин. Адҳамжон ҳуснихат экан. Мактубида йиғлоқилик, ҳасрат-надоматдан асар йўқ. Аксинча Ватан олдидаги йигитлик бурчини бажараётганлигидан мамнуният туйғуси, ота-онасига, укалари ва қариндош-уруғига меҳрибонлиги, кўп нарсани билишга интилиши шундоққина сезилиб турибди.

Адҳамжон аслида ҳам шундай эди. Ундан ҳамма рози, ҳамма миннатдор эди. Аслида бу ҳаётда энг муҳим бўлган, ҳар қандай мартаба, шон-шуҳратдан афзал турадиган инсоний чўққидир. Мана одамларнинг у ҳақдаги фикрлари.

Герман Титов номли 213-ўрта мактаб илмий бўлим мудири **О. Умаров:**

— Мактабимизни Солижоновлар сулоласига мансуб бўлган ўн бешга яқин бола ўқиб, битириб кетди. Уларнинг ҳаммаси ҳам одобли, илмга қизиққан ёшлар эди. Аммо булар орасида Адҳамжон бўлакча эди. У ниҳоятда ёқимтойлиги, қалби поклиги билан тенгқурларидан ажралиб турарди. Топширилган вазифани вақтида бажаришга одатланганди. Ютуғи билан мақтаниш, манмансираш нималигини билмасди.

Ленин район ҳарбий комиссариати ходими, майор **Т. Ҳасанов:**

— Мен Адҳам Солижоновни шахсан билмайман. Аммо у кўрсатган жасорат ҳақида бирга хизмат қилган жанговар дўстлари менга гапириб беришди. Мен ҳарбий ходим сифатида бир нарсани айта олишим мумкин. Солижонов сержантлар тайёрланадиган мактабни битирмаган. Бироқ қисқа вақтда гвардиячи кичик сержант унвонига эга бўлди. Одатда армияда яхши ҳарбий тайёргарликка эга бўлган, одамлар билан ишлай оладиган, уларни бошқара оладиган жангчиларгагина қисқа вақтда шундай унвон берилиши мумкин. Бу йигитнинг ота-онаси ажойиб фарзанд тарбиялаганликлари билан фахрланишса арзийди.

Ё. Дадахонов, шофёр:

—Мен Адҳамжон билан бир синфда ўқиганман ва битта маҳаллада катта бўлганман. У ўрта мактабни яхши ва аъло баҳолар билан битирди. Автокорхонада электрик бўлиб ишлаб юриб, шофёрлик курсини тамомлади. Унинг катта мақсадлари бор эди. Афғонистондан менга ёзган мактубларидан бирида ҳарбий хизматни тугаллаб боргач, албатта ТошДУнинг шарқ факультетига кириб ўқийман, деган эди.

МАНА, Адҳам Солижонов номи билан аталган кўчадамиз. 1983 йили бу кўчадан беш йигит ўрта мактабни битириб, олдинма-кетин ҳарбий хизматга жўнаб кетишди. Адҳамжоннинг кўчада қопчиғини орқалаб, маҳалладаги ўзи учун қадрдон бўлган кишилар билан йўл-йўлакай кулиб хайрлашиб кетаётгани ҳамон бу ерда кўпчиликнинг кўз ўнгида... Бугун эса у сўнгги бор 1983 йилнинг кеч кузида ўтган кўча унинг номи билан юритилаяпти.

Улуғ Ватан уруши фронтларида Истиқбол маҳалласидан 150 йигит жанг қилганди. Уларнинг юзга яқини уйига қайтиб келмади. Жасадлари Европанинг далаларида, номсиз тепаликларда, қайинлар остида қолиб кетди. Бу йигитларнинг кўпчилиги ҳам ўша пайтда Адҳамжоннинг ёшида эдилар. Улар ҳам шу кўчадан ўтиб, қадрдонлари билан кулиб хайрлашиб кетишганди.

Истиқбол маҳалла комитети маблағ тўплаб, маҳалла марказида Улуғ Ғатан урушида ҳалок бўлган йигитлар хотирасига обида ўрнатишга қарор қилди. Ҳозир қурилиш ишлари бошлаб юборилди. У шу йил 9 майда ниҳоясига етади. Бу обидага Адҳам Солижонов кўчасидан ўтиб борилади.

Дарҳақиқат, чинакам инсонлар жисман ўлсаларда, руҳан йўқ бўлиб кетмайдилар. Ўзларининг қилган ажойиб ишлари, хулқ-атворлари билан узоқ-узоқ йиллар тилларда ва дилларда яшайдилар. Шоир айтганидай:

Умрлар бўладики,
тирикликда ўликдир,
Умрлар бўладики,
мангуликка тирикдир.

А. ЭГАМНАЗАРОВ.

БИР КЎЧА БОЛАЛАРИ

Машъум уруш бошланганда мен эндигина 13 ёшга тўлган эдим. Бироқ, ўзимиз яшаган Мош кўчасини жуда яхши эслайман. Назаримда у муаззам Тошкентимизнинг Киров районидаги энг кичиги эди. Унда истиқомат қиладиган кишилар бамисоли бир оила фарзандларидек аҳил ва тотув ҳаёт кечиришарди. Ҳовлиларда болалар ва қизларнинг шодон, беғубор қийқириқлари сира ҳам аримасди.

1941 йили Шурик Кухалашвили, Николай Курек ва Борис Трубачевлар ўнинчи синфни тамомлашди. Июнь ойининг бошларида уларнинг Қизил Армия сафига чақирилгани тўғрисида ҳарбий комиссариатдан чақириқ қоғози келди. Йигитларни кузатишга кўчамиздаги барча комсомоллар чиқишди. Биз эса уларга гулдасталар тақдим этдик. Йигитлар хат ёзиб туришга ваъда беришди. Бироқ йигитлардан бор-йўғи икки донагина мактуб олдик, холос. Унда улар чегарада хизмат қилишаётгани ва бу ғоятда маъқул бўлгани ҳақида ёзишган эди.

Малъун фашист босқинчиларининг Ватанимизга хиёнаткорона бостириб кириши бутун орзуларимизни чил-чил қилди. Бир ойдан сўнг ака-укалар Жалол, Камол, Адҳам Олимовлар, Валентин Буров, Борис Гольштейн, Иван Добров, ака-ука Ашир ва Обил Турсуновлар, Виктор Нежний, Володя ва Костя (фамилияларини эслай олмадим)ларга ҳам ҳарбий комиссариатдан чақириқ қоғози келди. Бу навқирон йигитлар Ватан ҳимоясига жўнашганидан кейин кўчамиз ҳувиллаб қолди. Энди оқшомлари ҳеч ким қўшиқ куйламас, шодон қийқириқлар эса эшитилмасди.

Бир ой ўтмасданоқ йигитларимизнинг оталари ҳам фронтга отланишди. Фақат аёллар ва биз —ёш болалар қолдик. Ҳаммамиз душман устидан тезроқ ғалаба қозонилишини тилардик. Шу билан бирга Ғалабага оз бўлсада ўзимизнинг ҳиссамизни қўшишни истардик. Дастлаб, пионерлар ва комсомоллар ёшимизни катта қилиб кўрсатиб, ҳарбий комиссариатдан бизни фронтга жўнатишларини илтимос қилдик. Албатта, бунга у ерда рад жавобини беришди. Икки ойлик курсни тугатгач, 3-разрядли токарь гувоҳномасини олдим ва заводда мустақил равишда дастгоҳда махсус мосламалар ясай бошладим. Шунингдек уларни пайвандлашни ҳам ўргандим. Кунига ўн икки-ўн олти соатлаб меҳнат қилиб, топшириқни 130— 140 фоиз бажарардик. Баъзан бетоб бўлиб қолган ёки ишга келмаганлар ўрнига кечалари ҳам қолиб ишлардик. Ҳар биримиз шонли Ғалаба кунини иложи борича тезроқ яқинлаштиришни истардик. Орзиқиб кутилган ўша Буюк Ғалаба куни ҳам келди, босқинчилар мағлуб этилди. Бироқ бу кунни кўриш ҳаммага ҳам насиб этмади.

Кўчамиздан кетган йигитларнинг ҳаммаси ҳам қайтмади. Тирик қолганлари кўкси тўла жанговар орден ва медаллар билан қадрдон гўшаларига келишди. Эндиликда мен Адҳам Олимов билан унинг синглиси Фарида Ғаффорованикида тез-тез учрашиб тураман. Уларнинг кичик укаси Анвар Олимов ҳам бор. Ҳаммамиз йиғилганимизда доимо ўша мўъжазгина Мош кўчамизни, болалик дамларимизни ёдга оламиз. Ҳар сафар ёшлигимизда зиммамизга тушган қийинчиликлар кўз ўнгимиздан ўтар экан, бугунги ёш авлодимиз ҳатто уруш сўзи нималигини асло билмасин, кўчаларида доимо болаларнинг шодон ва беғубор қийқириғи эшитилиб турсин, дея шукроналар айтамиз.

А. РЕПИНА,
Улуғ Ватан уруши меҳнат фронти иштирокчиси, меҳнат ветерани.

УЛАР ОВОЗИНИ ТИНГЛАНГ, НАСЛЛАР!

ЁДНОМА

Улуғ Ватан урушининг дастлабки кунлариданоқ Коммунистик партия адабиётимиз олдига муҳим вазифаларни қўйди. Барча ижодкорларни етук бадиий асарлар яратиб, совет кишиларини ватанпарварлик ва қаҳрамонлик руҳида тарбиялашга даъват этди. Умумсовет адабиётининг ажралмас қисми бўлган ўзбек совет адабиёти ҳам уруш йилларида жиддий синовдан ўтди. Ўзбек ёзувчиларининг бир қисми мамлакат ичкарисида, бир қисми эса қалам ва қурол билан буюк мамлакатимиз озодлиги учун курашга отланди. С. Жўра, М. Бобоев, А. Раҳмат, П. Турсун, Н. Сафаров, З. Фатхуллин, И. Раҳим, М. Муҳамедов, М. Исмоилий, Шуҳрат ва Назармат каби ўнлаб ўзбек ижодкорлари оташин асарлар ёзиш билан бир қаторда фашистларга қарши мардонавор жанг қилдилар.

Уруш йиллари Ўзбекистон пойтахти Тошкент совет халқлари адабиёти намояндаларини жипслаштирган она масканга айланди. Улар уруш йиллари совет адабиётининг энг ёрқин асарларини шу ерда яратдилар. Алексей Толстой, Николай Погодин, Якуб Колас, Павло Тичина, Микола Бажан, Андрей Малишко, Анна Ахматоваларнинг Тошкентда яшаб ижод этиши адабиётлар дўстлиги — халқлар дўстлиги эканининг чин маънодаги амалий ифодаси эди.

Рус ёзувчилари билан ўзбек ижодкорлари ўртасида бу даврда вужудга келган ижодий ҳамкорлик то ҳануз ўз меваларини бериб келмоқда. Уйғуннинг Николай Погодин билан ҳамкорликда яратган «Ўзбекистон қиличи» саҳна асари, Алексей Толстой, Микола Бажан, Павло Тичиналарнинг ўткир публицистик чиқишларини ҳурмат билан эсламоқ жоиздир.

Белорус шоири Якуб Коласнинг уруш йилларида босилиб чиққан «Уч оламиз», «Ер садоси» шеърий тўпламлари, шунингдек, «Қасос», «Ўрмонда куз» достонларининг ёзилиши ўша даврда халқларимиз жипслигининг ёрқин тимсоли бўлди. Унинг ижодида Ўзбекистон мавзуси ҳам алоҳида ўрин тутади. «Учувчи қўшиғи», «Чаман», «Салор», «Ўзбекистонга» сингари шеърларида улуғ дўстликнинг муқаддас ғоялари, садоқати тараннум этилади.

Улуғ Ватан уруши йилларида Ўзбекистонда яшаган совет ёзувчиларининг номи ҳозир ҳам эъзоз билан тилга олинади. Айни пайтда пойтахтимизда улар яшаган, ижод қилган уйларнинг деворларига мармарга битилган хотира сўзлари, мемориал лавҳалар ўрнатилган. Бу ёдномаларга кўзи тушган, ўқиган киши бир зум ўйга толади. Эслайди. Эслайди. Эслайди. Ўзининг яқин кишилари, азиз одамларни, ном ила ёди табаррук бўлган инсонларни эслайди. Бу мемориалларга битилган сўзлар ҳам гўёки тирикдай! «Улар овозини тингланг, насллар!» дея сўйлаётгандай...

Б. ВАЛИЕВ,
А. Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат адабиёт музейининг илмий ходими.

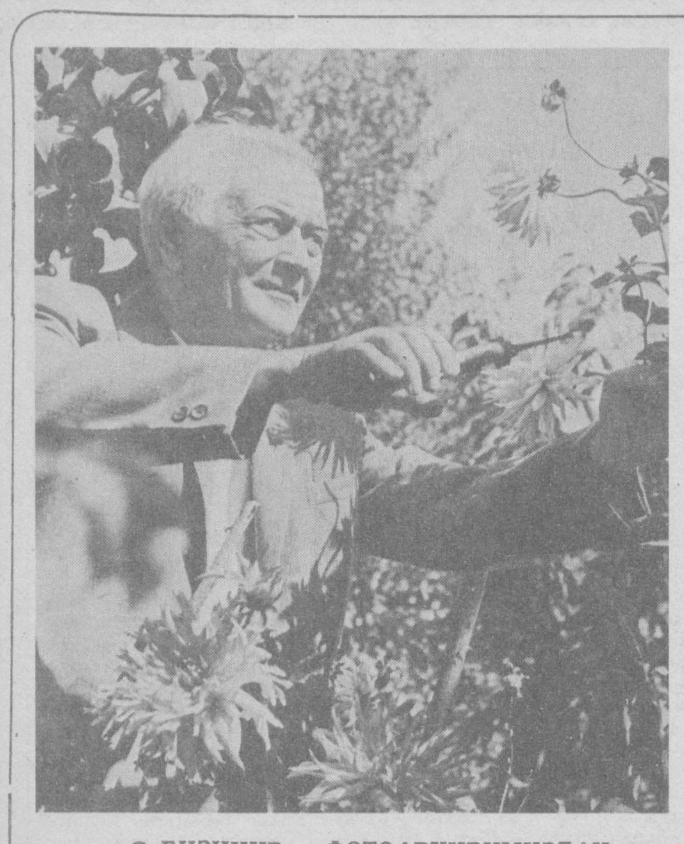

● БИЗНИНГ ФОТОАРХИВИМИЗДАН ●

Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Абдулла Қаҳҳор. (Сурат биринчи марта эълон қилинмоқда.).

Неъмат Аъзамов фотоси.

Унутилмас сиймолар

Абдулла Қаҳҳор боғида бир кун

МАШҲУР кишилар билан бўладиган учрашув олдидан юракда ҳаяжон, ўй-хаёлларда тўлқинланиш, ҳис-туйғуларда қимтиниб-тортиниш каби руҳий ҳолатлар сезамиз. Мен биринчи марта атоқли ёзувчимиз Абдулла Қаҳҳор билан учрашишга боришимни эшитганимда шундай ҳаяжонга тушгандим. Бундан олдинлари ҳам кўп учрашув- йиғинларда Абдулла аканинг ўткир нутқларини эшитган эдиму, бироқ бу сафар у киши билан юзма-юз, ёнма-ён ўтириб суҳбатлашиш бахти мени ғоят тўлқинлантирарди.

Воқеа бундай бўлган эди. Бундан ўн тўққиз йил илгари, 1967 йилнинг ёзи охирлаб, куз бошланиши арафаси эди. Шу кезлари республикамиз жамоатчилиги севимли ёзувчи Абдулла Қаҳҳорнинг олтмиш йиллик тўйини нишонлашга тайёргарлик кўрарди. Ўша пайтда мен «Ўқитувчилар газетаси»нинг адабиёт бўлимида ишлардим. Редакция топшириғига кўра фотомухбир Неъмат Аъзамов билан бирга Абдулла аканинг Дўрмондаги боғларига йўл олдик. Йигирма олтинчи август куни эди. Абдулла аканинг боғ ҳовлиси ёзнинг анвойи мевалари, турфа гуллари, ўт-гиёҳларнинг ҳиди билан муаттар бўлиб кетганди. Биз хадик билан боғ ўртасидаги олди очиқ пешайвонли уйга яқинлашдик. Кибриё опа ошхона томонда эканлар шекилли, бизни кўриб саломлашдилар, «хуш келибсизлар» деб очиқ чеҳра билан қарши олиб: «Абдулла акангиз ҳозир чиқадилар», дедилар.

Бир неча дақиқа ўтиб пешайвонга очиқ турган эшикдан енгил қадам босиб Абдулла ака чиқиб келдилар. Мен севимли ёзувчимизни биринчи марта жуда яқиндан кўриб турардим. Енги қайтарилган оппоқ кўйлаги сийрак оппоқ сочларига ярашиб, ёқимли чеҳраларидан нур таралаётганига маҳлиё бўлиб қолдим, синчков ўткир кўзларига бир қарадиму, салобатидан гўдак боладек довдирадим. Абдулла ака мулойим жилмайиб Неъмат ака билан, кейин мен билан сўрашдилар.

— Яхши келдингларми? —деб ҳол сўрадилар.—Ҳавонинг эрталабдан тафти зўр, бугун ҳам кун қизийди шекилли... Боғда салқинлаб кетасизлар... Қани, бу ёққа чиқинглар, нафас ростлаб олиш керак.

Пешайвондаги стол атрофига қўйилган чипта креслоларга ўтиришимиз билан Кибриё опа дастурхон ёзиб, пахта гулли чойнакда чой, қанддонда ширинлик келтирдилар. Абдулла ака синчков назар билан Неъмат аканинг қўлидаги фотоаппаратларга қараб сўрадилар:

— Бу касб билан қачондан бери шуғулланасиз?

— Ўттиз йилдан ошди.

— Яхши... Дунёда касбҳунарнинг ёмони бўлмайди. Севиб, эътиқод қўйиб бажарилган касб-ҳунар эгасини ҳам шарафга кўмади.

Неъмат ака бу гапдан руҳланиб: «Ўттизинчи йилларда сизни бир саҳнада суратга олганман, уни уйимда авайлаб сақлаяпман», дедилар. Шу пайт Абдулла ака у кишига ним табассум билан нигоҳ ташлаб, дедилар:

— Нега ўша суратдан ўзимга бир нусха бермагансиз?...—жавоб кутмай, яна ўзлари гапирдилар:— Ё ўлганимдан кейин бирор газета-журналда бостирмоқчимисиз?..

Неъмат ака кўзойнагини қўлига олиб, самимий кулди:

— Умримиз узоқ бўлади... Мен ўша суратни тез кунда олиб келиб бераман.

ГАП мазмуни умр, ҳаёт, яшашдан мақсад, одамийлик, тўғрилик, поклик, ҳаётда яшаркан ҳар ким ўзидан из қолдириши ҳақида борди. Абдулла аканинг сўзлари доим таъсирли, тиғдек кескин бўлса ҳам, суҳбат-муомалада майин, оддиймулойим, лекин етти ўйлаб бир сўз айтадиган, камтар, тўғри сўз инсон эканликларига яна бир ишонч ҳосил қилдим.

Туш пайти бўлиб қолганда Кибриё опа чойимизни янгилаб, чиройли ликопчаларда таом келтирдилар. Абдулла ака ликопчани кўрсатиб:

— Бу қанақа овқат, биласизми? — дедилар.

Неъмат ака жавоб қилди:

— Парамач...

— Тўғри, парамач, — дедилар Абдулла ака кулимсираб, — биз буни қорин очқаб қолганда нафсни қондириб турадиган «Пожарни», яъни тўғрироғи «Тез ёрдам» овқат деймиз. Суюқ-қуюқлар пишгунча қани, марҳамат, шундан олиб турайлик...

Енгил тановулдан кейин Неъмат ака фотоаппаратларини созлаб, сурат олишга киришдилар.

— Бирорта газета ўқиб ўтирсангиз, яхши кадр бўлармиди?— таклиф қилди Неъмат ака.

Стол чеккасида турган бир газетани Абдулла ака қўлга олиб кўз югуртирдилар-да:

— Қайси маънода ўтирсамикин, — дедилар истеҳзо билан,— бирор мантиқсиз жумлани ўқиб, «Шу ҳам гапми?» деган ҳолатда ўтирайми?

Неъмат ака кулиб тез-тез суратга олар, атоқли сўз устаси эса назаримда суратга тушмаётгандек ўзининг коинотдек чексиз хаёллари билан банд эди.

Абдулла ака билан ўзлари парваришлаган турли-туман гуллар, мевали дарахтлар, новвотранг узумлар пишиб етилган ишкомлар оралаб сайр қилдик. Неъмат ака ҳар қадамда ноёб ҳолатларни суратга олдилар.

Суҳбатимиз охирлаб қолганда мен Абдулла акадан бир дастхат ёзиб беришларини илтимос қилдим. Мана ўша тилак айтилган дастхат:

«Одам ҳаётда из қолдириб олтмишга кирса, ёшликдаги кайфият, ғайрат тураверар экан. Сизларга тўқсон йилдан умр тилайман. Тўқсонга ҳозирги қувват, ғайрат билан кириб боринглар. А. Қаҳҳор. 26 VIII. 67».

Абдулла аканинг Дўрмондаги боғ ҳовлисида ўтган ўша завқли, мазмунли ва ҳаяжонли бир кун ҳеч хотирамдан чиқмайди. Менимча, улуғ одамлардаги салобат, ақл-заковат, инсонларга меҳр-муҳаббат, қудрат-шижоат, туганмас ғайрат—ҳаммаси йиғилиб, кўз ўнгимизда доно сиймони жонлантириб туради.

Тўлқин РАСУЛЕВ.

Дўстлик қудрати

Журналист ён дафтаридан

1942 йил бошида мардона дўстлар билан жанг майдонига жўнадим. Тўғри Брянск фронтига бориб тушдик. Бир ойча таҳсил кўрганимиздан кейин, 74-ўқчи дивизиянинг (командири полковник Казарянц) 360-полки (командири подполковник Хромов) составида Брянск шаҳри мудофаасига киришдик. Ўшанда мен рота политруги бўлиб хизмат қилардим. Окопларда ётганимизда бизга ўзбек, қозоқ, туркман тилларида «Душманни тор-мор этишга!» деган фронт газетаси келар эди. Мен ана шу газетага жанг воқеаларидан, солдат, офицерларнинг жанговар фаолиятидан хабар, мақолалар ёзиб турардим. Ўзбекча газетанинг редактори тошкентлик гвардия майори Абдулла Саидов ротамизга келиб, биз билан танишди ва мени газетага ишга таклиф этди. Кўп ўтмай мени газетанинг ҳарбий мухбири қилиб тайинлашди.

«Душманни тор-мор этишга!» солдат ва офицерларнинг жанговар дўсти ва мураббийси эди. Газетадаги материалларнинг яна бир оламшумул хизмати шундаки, Улуғ Октябрь социалистик революцияси туфайли бунёдга келган халқлар дўстлиги, қон-қардошлиги Ватан уруши жангларида янада тобланганлиги тараннум этилди, бу дўстлик, қардошлик Коммунистик партия раҳбарлигида тобора мустаҳкамланиб бораётганлиги ҳаётий образларда тасвирланди.

1943 йилнинг март ойи. Улуғ Ватан уруши жанггоҳларида шиддатли кураш бораётган пайт. Газетанинг бош редактори, полковник А. М. Воловец ҳаммамизни бир саройга йиғди (ўшанда биз улуғ рус ёзувчиси Л. Н. Толстойнинг ватани—Ясная Поянада эдик). Полковник бизга фронтимизга машҳур ёзувчи Илья Эренбург келганлиги ва у фронт таассуротлари ҳақида гапириб беражагини айтди.

Биз қарийб бир соат мобайнида Илья Эренбургнинг сўзларини мароқ билан тингладик. У Улуғ Ватан урушининг жанг майдонларида жасорат кўрсатган солдат ва офицерлар ҳақида ҳаяжонланиб гапирди. У ўзбек тилида чиққан «Душманни тор-мор этишга!» деган фронт газетасининг 1943 йил 13 ва 17 март кунларида босилган «Немис найрангбозлиги» ва «Курскда «янги тартиб» сарлавҳали мақоларида ҳам бу ҳақда батафсил сўз юритган эди.

Ёзувчи билан учрашувда редакция ходимларидан ташқари яқин-атрофдан келган жангчи, офицерлар ҳам иштирок этган эди. Илья Эренбург уларга қараб, ўзбек йигити Бобоқул Абзаловнинг 118 душман аскарини қиргани, Ҳожи Бобоев қисқа вақт ичида 300 дан ортиқ гитлерчини ер тишлатганини айтиб, ҳаммани ана шундай мардона жанг қилишга даъват этди. Пировардида ёзувчи, халқлар дўстлигида катта ҳикмат бор, буни кўз қорачиғидек асраш кераклигини уқтирди.

Мен бугунги Хотира кунида Илья Эренбургнинг жанговар сўзларини эслар эканман, унинг хотирасини ва у ёзган сермазмун асарларни ҳамиша қалбим тўрида сақлайман.

Л. ҲАМРОЕВ,

Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

Таниш садо келармикин...

Менинг отам урушдан қайтмаган.

Хонадонларга осойишталик, лабларга табассум, қароғларга меҳру ҳаёт зиёси келди, бироқ отам қайтмади.

Ариқларнинг томоғида сувлар қулт-қулт этади. Қушлар баҳор ташрифи учун дунёдан суюнчи сўрайди. Отам эса йўқ.

Отам йўқ. Руҳимда хотирот чечаклари шивирлайди, шивирлайди, Уларни сочсам агар Замин чинқираётган гулларга бурканади. Отам йўқлиги учун қувонолмаганим — ичга ютган севинчларимнинг гуллари. Дунёнинг бепоён йўлларига неча йиллаб интизор тикилган, тикилаверган онамнинг азиз гуллари. Бу гуллар тил чиқарса агар жанггоҳларда қурбон бўлган маълум, номаълум аскарларнинг номларини айтиб йиғлайдилар. Бу гуллар тил чиқарса агар оналарнинг адоқсиз азобларидан, чеккан ранжу захматларидан айтиб нола қиладилар. Бу гулларнинг тафти бор— қўлни куйдирадиган. Бу гулларнинг кўп гапи бор, бироқ айтолмайди.

Йиллар Сизни доғда қолдирдими, она?

Дийдангиздаги ёшлар хотирот гулларининг шабнамларими, она?

Нега мен ҳаётга, тирикликка дахли йўқларнинг яшаб юрганидан ўйларга толаман?

Нега Сиз йиғлайсиз?

Нега? Нега? Нега?!

Ҳаммаси— хотира, ҳаммаси —ёду эсдалик. Одамлар эмас ўтаётган —буюк хотиралар. Менинг бу кўзларим ҳам менга отамдан қолиб кетган хотирадир. Сўқмоқлар, йўллар хотирадир. Майсалар, ёмғирлар хотира. Бепоён, бепоён хотира. Мана бу остонадан тортиб уфқларгача, Украинаю, Белоруссиядан то Берлинга қадар ястаниб ётган кенгликлар—чеки-чегараси йўқ Улуғ Хотира. Курраи Заминнинг ўзи Буюк Хотирадир. Чунки унда умрларини Ватан учун, осойишталик учун фидо этган ўғлонлар мангу ётибдилар. Мангу.

Сизнинг кўнглингизни қандай кўтарай, онажон?

Ўйлама, дейсиз. Юпатасиз.

Сизни ким юпатади онажон? Кечаю кундуз тинчлик бўлсин дейсиз, ўзингиз тинчмисиз?

Таниш садо келармикин, деб дунёга қулоқ тутасиз, дунёнинг ўзи нимадир?...

Садо келади:

ХОТИРА

Фақат Сиз хотира бўлманг, онажон!
Жудолик дастидан қалбимда яра.
Табиат, сен энди онамни асра!
Отамнинг ўрни бўш. Қарзим— ҳасратим.
Табиат, онамни энди асрагин!
Юзларига қара — бунчалар сўлғин,
Табиат, ўлимнинг йўлини тўсгин!
Кўпдир нарсалардек нокерак каслар,
Табиат, энг аввал онамни асра!
У интиқ, қайдадир интиқ келини,
Табиат, тўсиб қўй ғамнинг йўлини!
Қарғага уч юз йил хўп умр бердинг.
Онамнинг кўзига тола нур бергин!..

Сирожиддин САИДОВ.

Бир даста гул

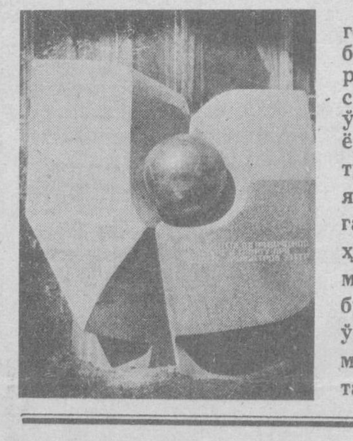

Тошкентда муқаддас ёдгорликлар оз эмас. Улардан бири республика физкультура ва спорт комитети ҳовлисида жойлашган. Бу ердан ўтган ҳар бир киши беихтиёр ана шу ёдгорлик олдида тўхтайди, хаёлга чўмади, яқин кишиларини хотирлагандек қалби эзилади. Дарҳақиқат, бу ёдгорлик ҳаммамизга яхши таниш, қадрли бўлган инсонлар хотирасига ўрнатилган. Уларнинг ҳаммасининг бир номи бор: пахтакорчилар!

ЎША даҳшатли хабар бир зумда шаҳарга ёйилган, аммо бунга ҳеч ким ишонмас, ишонгиси ҳам келмасди. Эсимда, эрталаб ишга келганимда эшик олдида икки танишимни учратиб қолдим. Улар республика спорт комитетидан келишаётган экан. Ҳеч ким аниқ бир нарса демабди.

Ўша пайтда «Пахтакор» стадиони директорининг ўринбосари бўлиб ишлаган дўстим Алишер Турғуновга қўнғироқ қилдим. Салом-аликдан сўнг «Тинчликми?» деб сўрашга зўрға тилим борди. У бироз жим қолди, оғир хўрсинди.

— Наҳотки, шу гап рост? — дедим.

— Рост... Бошимизга шундай мусибат тушишини ким ўйлабди, — деди у титроқ овозда.

Фақат у эмас, балки ҳеч ким бу хабарга ишонгиси келмасди. Эрталабдан республика спорт комитетига бордим. У ерда тумонат одам тўпланганди.

„ПАХТАКОР» стадиони маъмурий биноси олдида ҳам юзлаб футбол мухлислари тўпланишган эди. Бу ҳол уч кун эрталабдан кечгача давом этди. Сўнгра «Ўзбекистон физкультурачиси» газетасида ҳалок бўлган пахтакорчилар суратлари ва таъзиянома эълон қилинди.

— Биз республика спорт комитети раҳбарлари билан биргаликда таъзия билдириш учун аввал Олимжон Ашуровникига кирдик. Сўнгра Михаил Анникига ўтдик,— деб эслайди спорт шарҳловчиси Ахбор Имомхўжаев.— Ҳовлида ўтиргандик. Биздан бироз кейинроқ остонада Олимжоннинг онаси Роҳатой опа кўринди. Аннинг акаси унинг истиқболига чиқди. Иккаласи ҳовли ўртасида учрашишди. Бир-бирларини қучганларича индамай туришар, иккаласининг ҳам елкаси титрар, кўзларидан дув-дув ёш тўкиларди.

— Олимжоннинг ўртоқларини яхши билардим, — дейди Роҳатой опа.—Ан ва Федоров билан ўғлим бирга катта бўлишганди.

Ўғли ҳақида гапириш онага оғир эди. Ҳалок бўлган футболчиларни эслаш, улар ҳақида гапириш фақат ота-оналаргагина эмас, балки барча футбол мухлисларига ҳам оғир. Аммо начора, уларни эслаш, хотирлаш бизнинг бурчимиз.

Ўша 1979 йилнинг 17 августида команда аъзоларини дафн этиш маросими бўлди. Орадан беш кун ўтиб, 23 августда янги «Пахтакор» командаси Ереванда «Арарат» билан учрашди.

СССР спорт комитети «Пахтакор» командасига амалий ёрдам кўрсатиш ҳақида қарор қабул қилган эди. Мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан футбол командалари раҳбарлари «Пахтакор»га ўз футболчиларини тавсия эта бошлашди. Қалб амри билан командага ёрдам бериш истагини билдирган футболчилар ҳам кўп эди. Ана шулардан бири «Спартак» ўйинчиси Валерий Глушаков бўлди.

«Арарат» ва «Пахтакор» ўйинида 10-минутда Глушаков ҳисобни очди. Бироқ учрашувда майдон эгалари 3:1 ҳисобида ғалаба қозонишди. Шундай бўлсада, бу ўйинда «Пахтакор» командаси борлиги, у кураша олиши мумкинлиги исботланди. Сўнгра Тошкентга СССР чемпиони Тбилисининг «Динамо» командаси келди. Ўша ўйинда стадионда мен ҳам бор эдим. Очиғи одамлар ўйинни кўришга эмас, балки ҳалок бўлганларни хотирлаш учун келишган эди. Диктор-информатор ҳалок бўлган пахтакорчилар номларини бирма-бир ўқийди: Идгай, Тазетдинов, Михаил Ан, Владимир Федоров, Равиль Агишев, Олимжон Ашуров...

УНИНГ овози титраб кетди. У футболчилар исм-фамилияларини йиғлаб айтаётгандек эди.

Командамизда янги ўйинчилар пайдо бўла бошлади. Манучар Мачаидзе, Андрей Якубик, Марат Кабаев, Нуритдин Амриев, Ҳусан Бойматов, Александр Журавлёв, Мустафо Билолов... Улардан айримлари маҳаллий командалардан, қолганлари бошқа республикалардан келишган эди. Ўшанда бу футболчиларга ҳеч қандай имтиёз ваъда қилинмаганди. Улар ҳам бу ҳақда ўйлашмаган. Улар командага дўстона ёрдам қўлини чўзишганди. Ўз командалари, оилалари, шаҳарларини ташлаб Тошкентга келишган эди. Бу совет халқимиз ҳақиқий дўстлигининг яна бир ёрқин намунаси эди. Хизмат вазифасини ўтаётиб ҳалок бўлган пахтакорчилар ўртасидаги дўстликнинг ўзи ҳам интернационализмнинг ёрқин ифодаси эмасмиди? Турли миллат фарзандлари бўлган йигитлар бир командада, бир оила фарзандларидек аҳил эдилар. Уларнинг ҳар бирини бутун республика севарди. Уларнинг ҳар бири ҳар бир хонадон учун азиз эди. Ҳозиргача уларнинг суратлари кўплаб оилаларда сақланмоқда. Ҳозиргача улар номини футбол мухлислари ҳурмат билан, армон билан ёдга олишади.

МЕҲНАТКАШЛАР истакларига кўра футболчиларимиз хотирасини абадийлаштириш тўғрисида қарор қабул қилинди. Тошкент, Самарқанд, Навоий, Бухоро шаҳарларидаги кўчалар улар номи билан аталди. Ҳалок бўлган пахтакорчилар хотирасига бағишланган Бутуниттифоқ турнирларини ўтказиш анъанага айланиб қолди. Ҳар йили янги мавсум олдидан «Пахтакор» командаси аъзолари ҳалок бўлган футболчилар хотирасини коллектив бўлиб зиёрат қилишади. Сўнгра республика спорт комитети ҳовлисидаги ёдгорлик ёнига келишади. Ёдгорлик пойига гуллар қўйишади, сукут сақлашади.

Кеча мен ана шу ёдгорлик олдида яна бир бор бўлдим. Мармар тошдаги исм-фамилияларга тикиламан. И. Б. Тазетдинов, М. И. Ан, В. И. Федоров, Р. Р. Агишев, О. М. Ашуров, К. А. Баканов, А. И. Корчонов, Н. Б. Куликов, В. В. Макаров, С. К. Покатилов, В. Н. Чуркин, С. А. Бозоров, Ш. М. Эшбўтаев, В. В. Собиров, М. И. Толибжонов, В. В. Чумаков.

Ёдгорлик пойига гулдасталар қўйилган. Гулларга тикиламан, фамилияларга қарайман. Кўз ўнгимда ўша футболчилар сиймолари бир-бир ўтади. Назаримда ўша йигитларнинг ўзлари ҳам бир даста гул эдилар. Футболимиз гуллари!! Одамлар меҳрини, муҳаббатини қозонган гуллар, самода сочилиб кетган гуллар! Бу гуллар ҳеч қачон сўлмайди. Миллионлаб футбол мухлислари қалбида мангу яшайди.

С. ОСТОНОВ.

Довюрак комсомол қиз

Биз куни-кеча Форобий номидаги қабристонни зиёрат қилдик. Бу ерда Тошкентнинг довюрак комсомолларидан Фотима Сиддиқованинг ҳам қабри бор.

Фотима 1926 йилдан умрининг охиригача Тошкент эски шаҳар комсомол комитетида хотин-қизлар Совети раиси бўлиб ишлаган. Мен мудирлик қилган собиқ 6-Чиғатой мактабида (ҳозирги 24-ўрта мактаб) «Кўк кўйлак» тўгарагини ташкил этган. У хотин-қизлар озодлиги, саводсизликни тугатиш ва етимларни болалар уйига, мактабларга жойлаштиришда жонбозлик кўрсатганди.

1928—29 йилларда Тошкент атрофидаги қишлоқларда коллективлаштириш даври бошланди. Ана шунда Фотима шаҳарнинг шимолидаги Қирариқ қишлоғи (ҳозирги Абдураҳмонов номли совхоз)га бориб у ердаги Абдумавлонбойнинг 20 гектарга яқин ерини, қўш ҳўкизларини мусодара қилиш ва шу ерда колхоз тузиш ҳақида мажлис ўтказди. Коллективлаштириш душманлари Фотимани 1929 йил 18 февралида ёвузларча ҳалок қилдилар.

Будённий номли 111-ўрта мактаб «Қизил изтопарлар»и комсомол қиз қабрини ораста қилиб туришни ўз зиммаларига олганлар. Ҳа, Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун бор кучини сарф этган бундай фидойи кишиларни ҳар қанча хотирласак арзийди.

Ҳ. ЙЎЛДОШЕВ,

«Тошкент оқшоми» газетасининг штатсиз мухбири.

СУРАТДА: 111-ўрта мактаб қизил изтопарлари комсомол қиз Фотима Сиддиқованинг қабрига гуллар қўйишмоқда.

Х. Шодиев фотоси.

Редактор Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 29/III да **Пётр Биринчи** (17.00), 30/III да **Золушка** (12.00), **Этик кийган мушук** (17.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 31/III да **Келинлар қўзғолони** (11.00), **Олтин девор** (15.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА— 29/III да **Чорғондир чўлда юлдузлар**, 30/III да **Узилган торлар**, 31/III да **Сатира ва юмор.**

КИНО

29 МАРТДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ИККИ ЁҚЛАМА ҚОПҚОН» — **Искра** (21.00; телефон 39-14-59).

«ҚАДИМИЙ ЭҲРОМ ХАЗИНАСИ» —**ВЛКСМ 30 йиллиги** (17, 20.00; телефон 33-44-52), **Санъат саройи** (катта зал, 16, 18.30, 20.40; телефонлар: 44-21-34, 44-21-44, 44-21-74).

«ПАРОЛНИ ИККИ КИШИ БИЛАР ЭДИ»— **Тошкент Советининг 50 йиллиги** (тоқ соатларда, телефон 78-47-25).

«ПОТАПОВ ҲАЁТИДАН» — **Нукус** (тоқ соатларда, телефон 46-70-69).

«ЎЗ КЎЗИНГ БИЛАН КЎР» — **Москва** (16, 18.20, 20.45; 33-05-01).

«ЎЛИМ КООРДИНАТЛАРИ» — **Ватан** (жуфт соатларда, сўнгги сеанс 21.30 да, телефон 74-30-38).

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Шерлар орасида»** аттракционининг гастроллари (10, 13, 16, 19.00).

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими Давлат комитетети

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ БОШҚАРМАСИГА ҚАРАШЛИ 21-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисослар бўйича

1986—1987 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

СЕКРЕТАРЬ-МАШИНИСТКА, СЕКРЕТАРЬ-СТЕНОГРАФИСТКА, ИШ ЮРИТУВЧИ, ЧИЗМАЧИ-КОНСТРУКТОР, ЭҲМ ОПЕРАТОРИ, ЭҲМ ПРОГРАММИСТИ, ЎЙИН АВТОМАТЛАРИНИНГ МЕХАНИГИ

Барча ихтисосликлар бўйича ўқиш муддати 8-синф маълумотидагиларга — 3 йил, 10-синф маълумотидагиларга — бир йил.

Ўқишга йигит ва қизлар қабул қилинади. Билим юртига қабул қилинганларга 30 сўм стипендия тўланади.

Таълим курсини тугатган ўқувчилар Тошкент шаҳридаги турли муассасалар, ташкилотлар, идоралар, лойиҳа-конструкторлик бюролари, ҳисоблаш марказларида иш билан таъминланадилар.

Қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади: аттестат (ўрта маълумот ҳақидаги,— 8-синф маълумотидагилар учун —8-синфни тугатганлик ҳақидаги гувоҳнома, характеристика, 4 дона 3x4 см. ҳажмидаги фотосурат, медицина справкаси, яшаш ва ота-онасининг иш жойидан справка, паспорт, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, директор номига ариза.

Билим юртининг адреси: Тошкент шаҳри, 84-алоқа бўлими, Киров райони, Хуршид кўчаси, 45- уй (10, 44, 56, 85, 88-автобусларнинг «Семашко номли институт» бекати).

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти томонидан **Ғонбназаров Тоҳир Исроилович** номига берилган 283303 номерли йўқолган

ДИПЛОМ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ !

«Ўзбекбирлашув»нинг Тошкент посилка базаси коллективи база ходими, меҳнат ветерани, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси

Тоир Обидович ИНОҒОМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТВ

31 МАРТ

● МТ I

9.00 «ВРЕМЯ».
9.50 Футбол шарҳи.
10.15 Экранлаштирилган адабий асарлар. «Каштанка». Телевизион бадиий фильм
11.20 Мактаб ўқувчиларининг геология-минералогия фанлари доктори Б. М. Шмакин билан учрашуви.
12.00 Янгиликлар.
15.00 Янгиликлар.
15.20 «Арктикадаги учрашувлар»
16.05 «Мальта этюдлари». Кинопрограмма.
16.35 «Дастхат». Мактаб ўқувчилари учун телевизион адабий викторина.
17.50 «Дўстлик позивнойлари». «Москва—София».
18.50 «Московские новости» газетасининг соврини учун спорт гимнастикаси бўйича халқаро мусобақалар.
19.20 «Дунё воқеалари».
19.35 «Жадаллаштириш».
20.05 Телевидение экранида биринчи марта. «Уч карра севги ҳақида». Бадиий фильм («Ленфильм»).
21.30 «ВРЕМЯ».
22.05 «Совет санъати саҳифалари. Адабиёт ва театр».
23.05 Телетомошабин ҳамроҳи.
23.35 «Дунё воқеалари».
23.50 Футбол шарҳи.

● МТ II

18.30 Янгиликлар.
18.45 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!».
19.45 «Халқаро панорама».
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!».
20.45 «Здоровье».
21.30 «ВРЕМЯ».
22.05 «Халқ манфаати йўлида». Саккиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси
23.05 СССР халқ артисти Ю. Боғатиков куйлайди.

● ЎзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Салом, кичкинтойлар!».
8.00 «Ватанимни шарафлайман».
8.10 «Оилада ёлғиз бола тарбияси».
8.20 «Тонгги тароналар».
8.30 «АХБОРОТ».
18.00 Янгиликлар.
18.15 «Пионерлар мамлакатида».
18.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Бурчга садоқат».
19.30 «АХБОРОТ».
19.45 «Бир асар тарихи». Ойбек. «Улуғ йўл».
20.30 «АХБОРОТ».
20.50 Т. Жалилов номли халқ чолғу оркестрининг концерти.
21.30 Москва. «ВРЕМЯ».
22.05 «Боболар ери». Бадиий фильм («Казахфильм»).
23.30 Хоккей бўйича СССР чемпионати. «Бинокор» — «Звезда» (Оленегорск).

● ЎзТВ II

9.00 — 16.25 МТ II.
16.50 Кўрсатувлар программаси.
16.55 «Нелли Саладзе». Телефильм.
17.15 ЎзССР тарихи.
17.45 «Дубравка». Бадиий фильм
19.00 Адабиёт. Зулфия — гўзал ҳаётимиз куйчиси.
19.30 «Аччиқ ҳақида аччиқ ҳақиқат».
20.10 «Чукотка усталари». Телефильм.
20.20 КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА!
20.50 КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА!
21.30 МТ II.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
(«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») —орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши — 32-55-37; саноат ва қурилиш — 32-57-84; шаҳар хўжалиги ва транспорт — 32-55-39; фан ва маданият —32-53-10; ахборот ва спорт — 33-28-95; хатлар — 33-29-70; эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р—08666. Б—2078. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.